

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

15.22– КР. 20 «С» 2023.04.24.004 ПЗ

РОЗУМІЄНКА ДМИТРА АНДРІЙОВИЧА

ВП НУБіП України "НАТІ"

2023

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ВП НУБіП України «НІЖИНСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Факультет агротехнологій та економіки

ВП НУБіП України "НАТІ"

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри
ВП НУБіП України "НАТІ"
обліку і оподаткування

Наталія ЦАРУК

« ____ » _____ 2023 р.

ВП НУБіП України "НАТІ" БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему «Бухгалтерський облік та аудит валютних операцій»

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Гарант освітньої програми
д.е.н, професор

Петро СУК

(підпис)

Керівник бакалаврської кваліфікаційної роботи
д.е.н., професор

Петро СУК

(підпис)

Виконав

Дмитро РОЗУМІЄНКО

(підпис)

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

НІЖИН – 2023

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
«НІЖИНСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
Факультет агротехнологій та економіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри обліку і оподаткування

_____ к.е.н., доцент **Наталія ЦАРУК**

ВП НУБіП України "НАТІ" «_____» _____ 2022 р. ВП НУБіП України "НАТІ"

З А В Д А Н Н Я

на виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи студенту

Розумієнку Дмитру Андрійовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

ВП НУБіП України "НАТІ" Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування» ВП НУБіП України "НАТІ"
Тема бакалаврської кваліфікаційної роботи «Бухгалтерський облік і аудит валютних операцій»

затверджена наказом директора ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут» від «24» 04 2023 № 20 «С»

Термін подання завершеної роботи на кафедру 01.06.2023 р.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"
Вихідні дані до бакалаврської кваліфікаційної роботи річні звіти підприємства, літературні джерела вітчизняних і зарубіжних авторів, законодавчі і нормативно-правові акти

Перелік питань, які потрібно розробити:

1. теоретичні основи обліку і аудиту валютних операцій;
2. бухгалтерський облік і аудит валютних операцій на підприємстві;
3. шляхи удосконалення бухгалтерського обліку і аудиту валютних операцій.

Дата видачі завдання «24» 04 2023 р.

Керівник бакалаврської кваліфікаційної роботи

ВП НУБіП України "НАТІ" _____ ВП НУБіП України "НАТІ"

(підпис)

Петро СУК

Завдання прийняв до виконання _____ **Дмитро РОЗУМІЄНКО**

(підпис)

ЗМІСТ

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І АУДИТУ

ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ

- 1.1. Економічна сутність валютних операцій
- 1.2. Нормативно-правова база обліку і аудиту валютних операцій

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

РОЗДІЛ 2. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І АУДИТ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ЗЕМЛЯ І ВОЛЯ»

2.1. Фінансово-економічна характеристика підприємства ТОВ «Земля і Воля»

2.2. Синтетичний та аналітичний облік валютних операцій

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

2.3. Документальне оформлення валютних операцій

2.4. Аудит валютних операцій на підприємстві

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І АУДИТУ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ

3.1. Удосконалення обліку валютних операцій на підприємстві

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

3.2. Удосконалення проведення аудиту валютних операцій на підприємстві ТОВ «Земля і Воля»

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВСТУП

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Актуальність теми. Міжнародні зв'язки України постійно розширюються, активізуються і поглиблюються, тому ще більше підприємств почало здійснювати зовнішньоекономічну діяльність. Зовнішньоекономічна діяльність - діяльність суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами.

Здійснювати операції пов'язані з зовнішньоекономічною діяльністю підприємства можуть лише висококваліфіковані спеціалісти, які знають міжнародні правила розрахунків, а також володіють нормативною базою по регулюванню порядку проведення операцій в іноземній валюті в Україні та за її межами. Відповідно до чинного законодавства всі зовнішньоекономічні розрахунками, пов'язані з експортом і імпортом товарів, робіт або послуг здійснюються резидентами України (юридичними і фізичними особами, зареєстрованими як підприємці) через уповноважені комерційні банки України, які мають ліцензію НБУ на здійснення валютних операцій.

Експортно-імпортні операції залишаються основним джерелом валютних надходжень підприємств-резидентів. Створення у сфері валютних операцій сприятливих законодавчих та податкових умов для українських підприємств буде стимулювати збільшення обсягів притоків іноземної валюти в державу. Методика відображення у бухгалтерському обліку валютних операцій постійно змінювалась залежно від рівня розвитку економіки країни в цілому та бухгалтерському зокрема. У розробку питань удосконалення системи бухгалтерського обліку та валютних операцій вагомий внесок зробили сучасні вітчизняні вчені Ф.Ф. Бутинець, Ю.А. Кузьмінський, Б.М. Нидвин, М.С. Пушкар. В працях українських науковців висвітлені різні аспекти функціонування систем бухгалтерського обліку, оцінки статей, виражених в іноземній валюті.

Мета дослідження. Розгляд стану обліку та аналізу валютних операцій, розробка методики контролю на базовому підприємстві.

Для досягнення даної мети необхідно **вирішити такі завдання:**

- Розглянути значення та сутність валютних операцій
- Розкрити нормативно-правову базу з валютних операцій
- Розглянути організацію і методику обліку та аудиту

первинного обліку валютних операцій

- Провести аналіз проведення валютних операцій
- Провести узагальнення та реалізацію результатів контролю

валютних операцій

- Розробити рекомендації з удосконалення бухгалтерського

обліку валютних операцій

Об'єктом дослідження є підприємство ТОВ «Земля і Воля»

Предметом дослідження є валютні операції базового підприємства

Методи дослідження. Залежно від складності наукового завдання для досягнення мети дипломної роботи використовувалось багато загальноприйнятих наукових методів. Методи економічного аналізу, методи прийоми та процедури бухгалтерського обліку. Серед методів економічного аналізу можна виділити методи групування, коефіцієнтні методи, графічні методи, методи порівняння та балансові методи.

Інформаційну базу дослідження складають закони та нормативно-правові акти про структуру готівкового обороту в економіці України, нормативно-правові акти Національного банку України, Міністерства фінансів. Матеріали бухгалтерського обліку ТОВ «Земля і Воля». При написанні роботи проаналізовані монографії, статті, вітчизняних авторів, навчальні посібники, методичні матеріали з фінансового обліку, податкового обліку, державного управління фінансами

РОЗДІЛ 1: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ

1.1. Економічна сутність валютних операцій

Міжнародні операції відбуваються в рамках міжнародної валютної системи, яка включає зв'язки з національними валютними системами та валютними ринками. Вважається, що міжнародна валютна система сприяє залученню інвестицій, але урядові структури іноді використовують її для обмеження цих процесів.

Валютні операції - це розрахунки за товари і послуги із застосуванням різних видів іноземної валюти. Саме наявність зовнішньоекономічної діяльності зумовлює появу валютних операцій. Основна економічна суть валютних операцій полягає в можливості обміну однієї валюти на іншу. Це особливо важливо, коли йдеться про міжнародну торгівлю та інвестиції.

Тому що в різних країнах світу можуть бути різні національні валюти. Сутність валютних операцій полягає в тому, щоб дати можливість учасникам ринку працювати в іноземній валюті з метою отримання прибутку або зменшення збитків.

Валютні операції є важливими для підприємств, які ведуть бізнес з іншими країнами, оскільки дозволяє здійснювати платежі в іноземній валюті. Крім того, валютні операції корисні для інвесторів, які хочуть збільшити свій капітал за рахунок інвестицій в іноземній валюті.

Валютні операції зазвичай проводять через комерційні банки або фінансові установи, які пропонують одну валюту за іншу на основі поточного ринкового обмінного курсу. Такі операції можуть здійснюватися в рамках міжнародної торгівлі товарами або послугами, а також інвестиційних операцій, пов'язаних з виведенням акцій або інших фінансових інструментів.

Валютні операції є найважливішим інструментом забезпечення стабільності фінансових ринків. Як правило, ці операції регулюються національними центральними банками, які можуть втручатися на валютні ринки для підтримки стабільності валютного курсу та забезпечення ефективності міжнародної торгівлі.

Однією з головних причин валютних операцій є зниження ризику коливань обмінного курсу. Наприклад, компанії, які займаються міжнародною торгівлею, піддаються ризику коливань валютного курсу і можуть зазнати збитків. Беручи на себе цей ризик, компанія може вступити в обмін валют, конвертувати свої прибутки та платити у валюті, необхідної для операції.

Ще одна причина валютних операцій – інвестиції. Інвестори можуть купувати та продавати іноземну валюту, щоб почати інвестувати в різні країни. Хоча це допомагає збільшити прибутки інвесторів, це також супроводжується ризиком коливань обмінного курсу.

Обмінні курси відграють важливу роль у валютних операціях, визначаючи вартість іноземних валют відносно національної валюти. Курси валют можуть змінюватись через різні фактори, такі як національні економічні показники, геополітичні події, міжнародні угоди тощо. У зв'язку з цим учасникам валютного ринку слід діяти обережно та остерігатися ризиків.

На фінансових ринках валютні операції здійснюють інституційні інвестори, засновниками яких є взаємні фонди, келдж-фонди та пенсійні фонди. Ці операції виконуються, щоб забезпечити доступність валютних деривативів, таких як форвардні контракти, опціони та свопи, які можуть зменшити ризик коливань обмінного курсу.

На валютному ринку працює створена банками та іншими фінансовими установами система, які купують іноземну валюту з метою продажу іноземної валюти своїм клієнтам і заробляють за різними курсами купівлі-продажу.

Крім того, валютні операції відіграють важливу роль у міжнародній торгівлі та інвестиціях, а також для забезпечення стабільності валютних курсів та підтримки фінансової системи. Більшість міжнародних операцій здійснюються в доларах США, тому курси обміну можуть змінюватися. Валютні операції також дозволяють здійснювати міжнародні грошові перекази.

Валюта - це грошова одиниця, що використовується як засіб розрахунку при торгівлі. Існує поняття національна валюта, резервна валюта, вільно-конвертована валюта.

Національна валюта – це валюта конкретної країни.

Резервна валюта – це валюта інших країн з числа найбільш стійких в економіці. До таких валют відносяться: американський долар, англійський фунт стерлінгів, німецька марка, швейцарський франк, японська ієна.

Вільно-конвертована валюта - це валюта, яка вільно і необмежено обмінюється на інші види іноземних валют.

Типові валютні операції включають:

1. Купівлю валюти: коли одна сторона купує валюту іншої сторони, щоб провести операції у цій валюті;

2. Продаж валюти: коли одна сторона продає свою валюту іншій стороні, отримуючи замість цього валюту іншої країни.;

3. Обмін валют: коли сторони обмінюють одну валюту на іншу, на певних умовах;

4. Форвардні операції: це контракт. В рамках якого сторони домовляються про курс обміну валют на майбутній час. Це дозволяє сторонам уникнути ризику коливань курсів валют;

5. Опціони: це контракти, за якими одна сторона має право, але не обов'язок, купувати або продавати валюту на певний термін за певним курсом.

Основні види валютних операцій:

- Купівля/продаж валютної національної паперової готівки

(купівля/продаж валют на банківських рахунках також може бути в цей перелік);

- Купівля/продаж банківських переказів в іноземній валюті;
- Купівля/продаж банківських векселів;
- Купівля/продаж валютних опціонів;

Купівля/продаж ф'ючерсів на валюту.

- Найбільш поширені валютні операції включають в себе:
- Купівлю та продаж валют на міжнародному валютному ринку (Forex);
- Отримання та переказ грошових коштів в іноземній валюті;
- Конвертацію однієї валюти в іншу

Здійснення операцій зі зменшенням ризику курсових коливань валют.

Валютні операції можна здійснювати в режимі онлайн-банкінгу, за фізичної присутності банку або за допомогою професійного обмінника. Усі валютні операції підлягають регулюванню та контролю з боку національних регуляторів, таких як центральні банки та фінансові регулятори. Це забезпечує фінансову стабільність і дотримання правил і норм, спрямованих на захист інтересів.

Основні типи валютних операцій включають в себе:

1. Обмін валют - це купівля або продаж іноземної валюти з метою здійснення платежів в іноземних валютах або інвестування в іноземних активах;

2. Конвертація валют - це обмін однієї валюти на іншу з метою зменшення ризику, пов'язаного з коливаннями курсів валют;

3. Форвардні операції - це угода на купівлю або продаж валюти за фіксованим курсом на певний майбутній час.

4. Операції зі збереженням валютної виручки - це покупка валютних активів для збереження валютної виручки;

5. Валютні свопи - це угода між двома сторонами на обмін однієї валюти на іншу з метою зменшення ризику та збереження доступу до ресурсів в іноземній валюті;

6. Операції на міжнародному валютному ринку - це угоди на купівлю та продаж валюти, які здійснюються на міжнародному валютному ринку з метою забезпечити доступу до ресурсів в іноземній валюті або отримання прибутку.

Операції з іноземною валютою можуть слугувати різним цілям, включаючи підтримку валюти, регулювання зовнішньої торгівлі, зниження валютного ризику та забезпечення стабільності фінансової системи.

Оскільки торгівля валютою може мати значний вплив на економіку країни, така практика регулюється законом. У деяких випадках валютні операції можуть бути обмежені або заборонені для забезпечення національної безпеки, захисту фінансової стабільності та запобігання фінансовим злочинам.

Однією з головних цілей валютних операцій є захист від ризику коливань валютного курсу. Наприклад, якщо компанія має намір купити товар за гроші, отримані через микілька місяців, вона може укласти угоду про купівлю валюти за поточним курсом, захистивши себе від ризику підвищення курсу валюти в майбутньому.

Валютні операції також використовуються для здійснення міжнародних розрахунків. Наприклад, якщо компанія розташована в одній країні, а її постачальники в іншій, компанія може проводити валютні операції, щоб забезпечити оплату у валюті постачання.

Крім того, торгівля Forex використовується для спекуляцій на фінансових ринках. Інвестори можуть купувати та продавати валюту, щоб отримати прибуток від змін обмінних курсів.

Характер і мета валютних операцій різняться, але зазвичай включають купівлю та продаж валюти на фінансових ринках. Подібні операції можуть проводити як міжнародні банки та корпорації, так і звичайні люди, які

бажають обміняти валюту для подорожей чи інших потреб. Для проведення валютних операцій необхідно мати відповідний валютний рахунок і кошти в бажаній валюті. Курси валют змінюються щодня, тому успішні операції на форекс вимагають ретельного спостереження за ринком і вміння передбачити зміни курсу валют.

Однією з найпоширеніших валютних операцій є обмін валют. Це коли люди обмінюють одну валюту на іншу для подорожі чи із інших причин. Інвестори також можуть проводити валютні операції та отримувати прибуток від коливань валютного курсу, що є так званою операцією на валютному ринку.

Однією з важливих складових валютних маніпуляцій є управління ризиками. Банки та корпорації можуть використовувати різні стратегії для зниження ризику валютних операцій, такі як валютне хеджування та хеджування.

Форекс-транзакції є важливою частиною світової економіки, оскільки вони дозволяють компаніям та інвесторам торгувати та інвестувати в різні валюти. Проте торгівля іноземною валютою також може супроводжуватись значними ризиками, такими як коливання обмінного курсу, що може призвести до втрати коштів учасників ринку.

Торгівля на Форексі може бути ризикованою, оскільки курси валют змінюються залежно від політичних та економічних подій. Тому перед торгівлею на Форексі рекомендується звернутись до консультанта або експерта.

Грошові операції сільськогосподарського підприємства можуть включати різні види операцій, пов'язаних з імпортом, експортом та обміном сільськогосподарської продукції. Ось кілька типових грошових операцій для сільськогосподарського бізнесу:

1. Експорт сільськогосподарської продукції: аграрні підприємства можуть експортувати свою продукцію в інші країни. У

таких операціях вони отримують платіж в іноземній валюті, яку потім можна обміняти на свою національну валюту;

2. Імпорт сільськогосподарських товарів на міжнародних ринках: сільськогосподарські підприємства можуть брати участь у торгівлі сільськогосподарською продукцією на міжнародних ринках, наприклад на товарних біржах. Це може включати купівлю-продаж сільськогосподарської продукції в іноземній валюті за фіксованою ціною.

3. Фінансування та кредитування: агробізнес може торгувати іноземною валютою для отримання позик і кредитів від іноземних банків;

4. Конвертація валют: сільськогосподарські підприємства можуть конвертувати валюту для здійснення платежів або захисту від коливань обмінного курсу. Наприклад, підприємство може продати іноземну валюту в місцеву для оплати витрат;

5. Отримання та надання кредитів: сільськогосподарські підприємства можуть отримати кредити в іноземній валюті для фінансування своєї діяльності, розвитку проектів або покриття операційних витрат. Такі операції можуть включати укладення кредитних договорів і погашення кредитів в іноземній валюті.

Валютні операції в сільськогосподарських підприємствах включають купівлю сільськогосподарської техніки, обладнання, насіння, добрив, різноманітні операції, пов'язані з імпортом та експортом сільськогосподарської продукції. Основними видами валютних операцій на фермі є:

1. Купівлю сільськогосподарської техніки та обладнання: сільськогосподарські підприємства можуть укладати операції, часто в іноземній валюті, з придбання сільськогосподарської техніки та обладнання.

2. Закупівлю насіння та добрив: аграрні компанії можуть укладати операції з закупівлі насіння та добрив, причому в іноземній валюті. Це може бути пов'язано з імпортом високоякісного насіння та спеціальних добрив.

1.2 Нормативно-правова база обліку і аудиту валютних операцій

Законодавчі акти щодо валютних операцій в кожній країні можуть відрізнятися в залежності від їх правової системи, економічних політик та регулюючих органів. Ось загальний огляд законодавчих актів, які регулюють валютні операції:

1. Строго контрольовані режими: деякі країни мають жорстко контрольовані системи обміну, у яких купівля та продаж валюти обмежені та залежать від дозволів або ліцензій. Це може включати валютні обмеження, фіксовані курси обміну або обмеження на зняття іноземної валюти. Наприклад, деякі контрольовані урядом країни можуть мати такі системи;

2. Лібералізовані режими: інші країни мають лібералізовані системи, які дозволяють вільну торгівлю валютою без серйозних обмежень. У таких країнах валютний ринок може бути відкритим для участі фізичних осіб, банків та інших установ;

3. Національний банк та регулюючі органи: у багатьох країнах торгівля форекс регулюється центральними банками або іншими регуляторними органами. Ці органи встановлюють політику на валютному ринку, встановлюють правила для банків і фінансування установ, контролюють обмінні курси, видають ліцензії на здійснення операцій з іншою валютою та забезпечують дотримання валютного законодавства;

4. Анти-відмивання грошей та боротьба з фінансуванням тероризму: у багатьох країнах є закони, що регулюють торгівлю валютою можуть відрізнятись від країни до країни.

Ось загальна інформація про таку практику в деяких країнах:

1. Сполучені Штати Америки: у Сполучених штатах валютне законодавство є основним законом, що регулює торгівлю валютою. Він містить правила конвертації валют, а також обмеження та санкції за порушення;

2. Європейський Союз: країни-члени Європейського Союзу мають єдині правила щодо валютних операцій. найважливішим законодавством є Закон про монетарну політику та біржі цінних паперів, який координує політику фінансового регулювання в ЄС і регулює торгівлю валютою;

3. Китай: у Китаї Національний монетарний закон є основним законом, що регулює торгівлю валютою. Закон передбачає валютний контроль, заборону вивезення готівки та інші валютні обмеження.

В Україні існує нормативна база, яка регулює валютні операції. Основними нормативно-правовими актами в цій сфері є:

1. Закон про валюту та валютні операції: цей Закон встановлює загальні принципи та правила здійснення валютних операцій в Україні. Він визначає порядок здійснення операцій в іноземній валюті, а також встановлює вимоги до декларування валютних цінностей;

2. Постанова Національного банку України «Про порядок здійснення валютних операцій» : у цьому нормативному рішенні розкриваються конкретні правила та порядок проведення валютних операцій, у тому числі порядок відкриття валютних рахунків, купівлі-продажу валюти та переказу коштів.

3. Накази Національного банку України: Національний банк України регулярно видає накази, в яких деталізуються та уточнюються

правила валютних операцій. Ці накази можуть стосуватись таких аспектів, як ліцензії на торгівлю іноземною валютою, обмеження валютного контролю та вимоги до банківських установ, які здійснюють валютні операції.

4. Податковий кодекс України: податкове законодавство містить положення щодо оподаткування валютних операцій.

Встановлює ставки податку на прибуток, податку на додану вартість та інших податків, які застосовуються до операцій з іноземною валютою;

5. Закони та постанови про фінансовий моніторинг: торгівля іноземною валютою також підлягає фінансовому нагляду та вимогам щодо боротьби з відмиванням грошей. Законодавство, пов'язане з фінансованим, наприклад, Закон про запобігання та боротьбу з легалізацією доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму (відмивання грошей), а також поширюється на торгівлю іноземною валютою.

В Україні діють норми, спрямовані на блокування певних видів валютних операцій. Найважливішими є:

1. Закон про валюту та валютній операції: цей закон встановлює правила та обмеження здійснення валютних операцій. стаття передбачає що Національний банк України має право встановлювати обмеження на проведення валютних операцій залежно від макроекономічної ситуації та фінансової стабільності країни;

2. Рішення Національного банку України: НБУ приймає рішення та видає розпорядження про встановлення спеціальних обмежень на валютні операції. Вони можуть включати тимчасові обмеження на купівлю та продаж валют, встановлення коридорів обмінного курсу, вимоги до документації та інші заходи регулювання валютного ринку;

3. Списки санкцій: як і багато інших країн, Україна має санкційні списки, які накладають обмеження на валютні операції з

фізичними особами, компаніями чи країнами. Ці списки створюються спеціальними відомствами і мають такі цілі, як боротьба з фінансуванням тероризму та дотримання міжнародних санкцій;

4. Закони про боротьбу з відмиванням грошей: в Україні також діють закони щодо запобігання відмиванню грошей. Ці закони встановлюють зобов'язання перевіряти джерело коштів і повідомляти банки та інші фінансові установи, про підозрілі операції;

5. Рішення Національного банку України про застосування валютних обмежень: НБУ залишає за собою право встановлювати обмеження на валютні операції з метою управління обмежень обміну валюти, обмежень міжнародних переказів, обмежень валютних розрахунків тощо;

6. Закон про валюту та валютні операції: закон уповноважує НБУ встановлювати ліміти на валютні операції з метою забезпечення макроекономічної стабільності та підтримки валютних резервів. Наприклад, НБУ може ввести обмеження на вивіз готівки за кордон або обмежити валютні операції з певними країнами та компаніями;

7. Санкції та рішення міжнародних організацій: Україна може запровадити санкції, зокрема заборону на торгівлю валютою, проти окремих країн і компаній. Це може бути результатом рішень ООН, ЄС та інших міжнародних органів.

Слід зазначити, що ці обмеження або блокування валютних операцій можуть бути тимчасовими заходами, які використовуються для захисту національних інтересів у разі економічної нестабільності, фінансової кризи чи інших критичних обставин.

Важливим процесом для розвитку цього сектору є залучення іноземних інвестицій агробізнес. Іноземні інвестиції можуть бути використані для модернізації технологій, покращення інфраструктури, розширення виробництва та інших сфер розвитку сільського господарства. Основними шляхами залучення іноземних інвестицій є:

1. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ): Сюди також входять прямі капітальні інвестиції в сільськогосподарські підприємства. Це може мати форму купівлі акцій, створення спільного підприємства з іноземним партнером або відкриття філії чи представництва за кордоном. Прямі іноземні інвестиції дозволяють іноземним інвесторам отримати контроль над компанією та активно впливати на її управління та розвиток.

2. Кредитування та позики: Агробізнес може залучати іноземні інвестиції шляхом отримання кредитів і позик від іноземних банків, фінансових установ та інших інвесторів. Це може мати форму проектного фінансування для конкретних сільськогосподарських проектів або корпоративних позик для фінансування загальної корпоративної діяльності.

3. Інвестиційні фонди: Сільськогосподарські підприємства можуть залучати іноземні інвестиції через інвестиційні фонди, призначені для сільськогосподарських проектів. Ці кошти можуть фінансувати різні етапи виробництва, від посіву до маркетингу.

4. Спільні підприємства: Ефективним способом залучення іноземних інвестицій може стати створення спільного підприємства з іноземним партнером. Це може включати об'єднання ресурсів і досвіду для спільної розробки проектів, обміну технологіями та освоєння нових ринків.

Існують наступні методи та інструменти залучення іноземних інвестицій в українські аграрні підприємства:

1. Законодавча база: В Україні є закони, які сприяють привабливості іноземних інвестицій. «Закон про іноземні інвестиції» встановлює загальні принципи та правила інвестиційної діяльності, а також гарантує рівність і захист іноземних інвесторів.

2. Угоди про захист інвестицій: Україна уклала угоди про захист інвестицій з багатьма країнами. Ці угоди надають іноземним

інвесторам додаткові гарантії та захист, включаючи захист від націоналізації, експропріації та дискримінації.

3. Привабливий інвестиційний клімат: Україна активно працює над покращенням інвестиційного клімату шляхом впровадження реформ, спрощення бюрократичних процедур, забезпечення прозорості та захисту прав власності.

4. Державна підтримка: Україна пропонує багато переваг і підтримки іноземним інвесторам, особливо в аграрному секторі. Це може призвести до податкових пільг і сприятливих умов кредитування. Для залучення іноземних інвестицій в український агробізнес використовуються різні механізми та інструменти, серед найважливіших:

1. Інвестиційні закони та стимули: В Україні діє спеціальне законодавство, спрямоване на залучення іноземних інвестицій у сільське господарство. Закон про іноземні інвестиції передбачає багато переваг і привілеїв для іноземних інвесторів, таких як податкові пільги, оренда землі та інші пільгові умови.

2. Укладання інвестиційних угод: Сільськогосподарські підприємства можуть укладати з іноземними інвесторами інвестиційні договори, які передбачають участь іноземного капіталу в проектах розвитку сільського господарства. Ці угоди можуть включати спільне виробництво, спільну торгівлю, обмін технологіями та інші форми співпраці.

3. Фонди підтримки іноземних інвестицій: В Україні створені фонди та програми підтримки іноземних інвестицій, які можуть надавати фінансову та консультативну підтримку сільськогосподарським проектам. Ці фонди можуть надавати інвестиційні кредити, гранти, гарантії та інші форми фінансової підтримки.

Україна надає іноземним інвесторам певну державну підтримку для стимулювання їх діяльності та розвитку економіки країни. До основних засобів державної допомоги належать:

1. Інвестиційні пільги: Іноземні інвестори можуть користуватися такими перевагами, як знижені ставки податків, звільнення від певних тарифів і податкові кредити. Це сприятиме зниженню витрат і підвищенню привабливості іноземних інвестицій.

2. Укладання угод про захист інвестицій: Україна уклала з різними країнами угоди про захист інвестицій, які надають іноземним інвесторам гарантії захисту їхніх прав та інтересів. Ці угоди зазвичай включають механізми вирішення спорів і надання компенсації у разі неправомірних дій держави.

3. Державні гранти та субсидії: Український уряд може надавати дотації та субсидії для фінансування проектів іноземних інвесторів у різних галузях, у тому числі в сільському господарстві. Це допомагає знизити фінансовий ризик і зробити проект більш конкурентоспроможним.

4. Інфраструктурна підтримка: Для залучення іноземних інвестицій можуть створюватися спеціальні промислові зони, технопарки та інші інфраструктурні об'єкти, що створюють необхідні умови для ведення бізнесу.

Найпоширенішими формами державної підтримки є:

1. Інвестиційні пільги: Україна може запропонувати іноземним інвесторам такі переваги: В. Зниження ставки податку на прибуток, земельні пільги, тарифні пільги на імпорт обладнання та сировини. Це може знизити витрати на реалізацію інвестиційних проектів.

2. Гранти та фінансова підтримка: Уряд України може надавати субсидії, гранти та іншу фінансову допомогу іноземним інвесторам для реалізації окремих проектів. Це включає фінансування

досліджень і розробок, створення нових робочих місць і модернізацію існуючих підприємств.

ВП НУБІП України "НАТІ"

ВП НУБІП України "НАТІ"

3. Підтримка експорту: Україна може підтримувати іноземних інвесторів в експортних операціях через програми страхування кредитних ризиків та гарантії імпорتنих та експортних операцій. Сприяти залученню іноземних інвестицій, забезпечуючи стабільність і захист від ризиків.

ВП НУБІП України "НАТІ"

ВП НУБІП України "НАТІ"

4. Упрощений режим реєстрації та адміністративні послуги: В Україні працюють над спрощенням процедур реєстрації компаній та надання адміністративних послуг з метою підвищення зручності для іноземних інвесторів.

ВП НУБІП України "НАТІ"

ВП НУБІП України "НАТІ"

В Україні нормативно-правова база бухгалтерського обліку та аудиту валютних операцій включає велику кількість нормативно-правових актів і нормативних документів, серед найважливіших є:

1. Конституція України: Встановлює загальні принципи функціонування економічних систем, включаючи торгівлю валютою.

ВП НУБІП України "НАТІ"

ВП НУБІП України "НАТІ"

2. Закон України "Про Національний банк України" (№ 679-14): Визначає роль і функції Національного банку України (НБУ) у регулюванні та контролі валютних операцій, встановлює правила бухгалтерського обліку та аудиту.

ВП НУБІП України "НАТІ"

ВП НУБІП України "НАТІ"

3. Закон України "Про валюту та валютні операції" (№ 2473-18): Регулює валютні операції в Україні, встановлює правила валютного контролю та вимоги до бухгалтерського обліку та звітності за валютними операціями.

ВП НУБІП України "НАТІ"

ВП НУБІП України "НАТІ"

4. Постанова Національного банку України "Про порядок здійснення банками валютних операцій" (№ 492): Встановлює порядок здійснення банками валютних операцій, у тому числі зобов'язання щодо ведення бухгалтерського обліку та звітності.

5. Податковий кодекс України: Містить положення щодо оподаткування валютних операцій та вимоги до бухгалтерського обліку та звітності щодо цих операцій.

6. Методичні рекомендації Національного банку України: НБУ видасть методичні рекомендації, які встановлять більш детальні інструкції та правила ведення бухгалтерського обліку та аудиту валютних операцій.

7. Положення про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Дане положення встановлює загальні принципи та вимоги до ведення бухгалтерського обліку, у тому числі обліку валютних операцій.

8. Стандарти бухгалтерського обліку: Україна застосовує Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) та національні стандарти бухгалтерського обліку для обліку валютних операцій.

9. Правила проведення аудиту в Україні: Ці нормативно-правові акти встановлюють вимоги щодо проведення аудиту фінансової звітності, у тому числі перевірки валютних операцій.

Ці законодавчі та нормативно-правові акти призначені для забезпечення прозорості, точності та достовірності бухгалтерського обліку та аудиту валютних операцій, а також забезпечення дотримання вимог, встановлених валютним законодавством та міжнародними стандартами.

Нормативна база для обліку та аудиту валютних операцій відрізняється від однієї країни до іншої та може включати різні закони, нормативні акти, накази та нормативні документи. Нижче наведено загальні принципи та документи, які можуть бути частиною такої основи:

1. Валютне законодавство: Кожна країна має власні валютні закони, які встановлюють правила та норми валютних операцій. Закон визначає, які операції мають бути ліцензовані або зареєстровані, обмеження щодо обміну та переказу валюти, а також зобов'язання звітності.

2. Податкове законодавство: Податкове законодавство може

також включати вимоги щодо бухгалтерського обліку та аудиту валютних операцій, зокрема вимоги щодо звітності про такі операції та оподаткування отриманого від них доходу.

3. Міжнародні стандарти фінансової звітності: Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, такі як МСФЗ (Міжнародні стандарти фінансової звітності) та ISA (Міжнародні стандарти аудиту), можуть застосовуватися до компаній, які здійснюють операції з іноземною валютою.

4. Директиви та регуляторні вимоги: Центральні банки та інші регулюючі органи можуть видавати вказівки та нормативні вимоги щодо обліку та аудиту валютних операцій. Ці документи можуть містити конкретні вимоги до звітності, контролю, ведення записів і аудиту.

Професійні стандарти аудиту - це нормативні документи, що встановлюють вимоги та принципи, яких повинні дотримуватись аудитори при наданні аудиторських послуг. Ці стандарти регулюють процес аудиту та забезпечують високий рівень якості, незалежності та професіоналізму.

Найвідомішими та широко використовуваними професійними стандартами аудиту є Міжнародні стандарти аудиту (МСА) та Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, оцінки незалежності та етичність (МСКЯЕ).

Міжнародні стандарти аудиту (IAS): Розроблені Міжнародною федерацією сертифікованих бухгалтерів (IFAC), МСА встановлюють вимоги та принципи, яких повинні дотримуватися аудитори під час аудиту фінансової звітності. Вони встановлюють загальні стандарти аудиту, такі як: Незалежність аудитора, планування та проведення аудиту, оцінка ризиків, докази, звітність тощо. .

Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, оцінки незалежності та етики (ISQAE): ISCAE, також розроблений IFAC, встановлює стандарти

щодо контролю якості аудиторської роботи, оцінки незалежності, дотримання професійної етики та інших аспектів професійної діяльності аудитора.

Крім МСА та МСКЯЕ, багато країн також мають свої національні стандарти аудиту, які враховують особливості та вимоги місцевого законодавства та ринку.

Основними професійними критеріями аудиту є:

1. Міжнародні стандарти аудиту (МСА): Вони були розроблені Міжнародною федерацією рахункових палат (IFAC) і є визнаними стандартами в більшості країн. МСА визначає загальні принципи та процедури проведення аудитів, включаючи планування, виконання, звітування та незалежність аудитора.

2. Національні стандарти аудиту: Багато країн мають власні національні стандарти аудиту, деякі з яких базуються на МСА, але також містять вимоги та вказівки, що стосуються окремих регіонів.

3. Стандарти етики аудиту: Вони встановлюють аудиторську етику та вимоги, включаючи незалежність, конфіденційність, об'єктивність і професійну поведінку. Такі стандарти забезпечують високу якість і надійність наших аудиторських послуг.

4. Додаткові орієнтаційні матеріали: Більшість професійних бухгалтерських організацій публікують додаткові вказівки, які доповнюють їхні стандарти аудиту. Ці матеріали можуть містити приклади використання стандартів, роз'яснення та роз'яснення окремих питань, пов'язаних з аудиторською роботою.

РОЗДІЛ 2. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І АУДИТ

ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ЗЕМЛЯ І ВОЛЯ»

2.1. Фінансово-економічна характеристика підприємства ТОВ «Земля і Воля»

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

Товариство з обмеженою відповідальністю «Земля і Воля» утворено в 29.03.2000 році за юридичною адресою Україна, 17400, Чернігівська обл., Бобровицький р-н, місто Бобровиця, вулиця Чернігівська, будинок 34, на базі колишнього радгоспу-технікуму і 13 реформованих розвалених КСП в селах Ярославка, Озеряни, Шаснівка, Стара Басань, Бригінці, Нова Басань, Піски, Браниця, Кобижча, Лозовий Яр Київської області та містах Бобровиця і Носівка.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

Основні види діяльності: виробництво рослинницької і тваринницької продукції, її переробка, будівництво та капітальний ремонт виробничих і житлових об'єктів, розвиток соціальної сфери, зовнішня економічна діяльність. Розмір статутного капіталу складає 593 349 093,30 грн.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

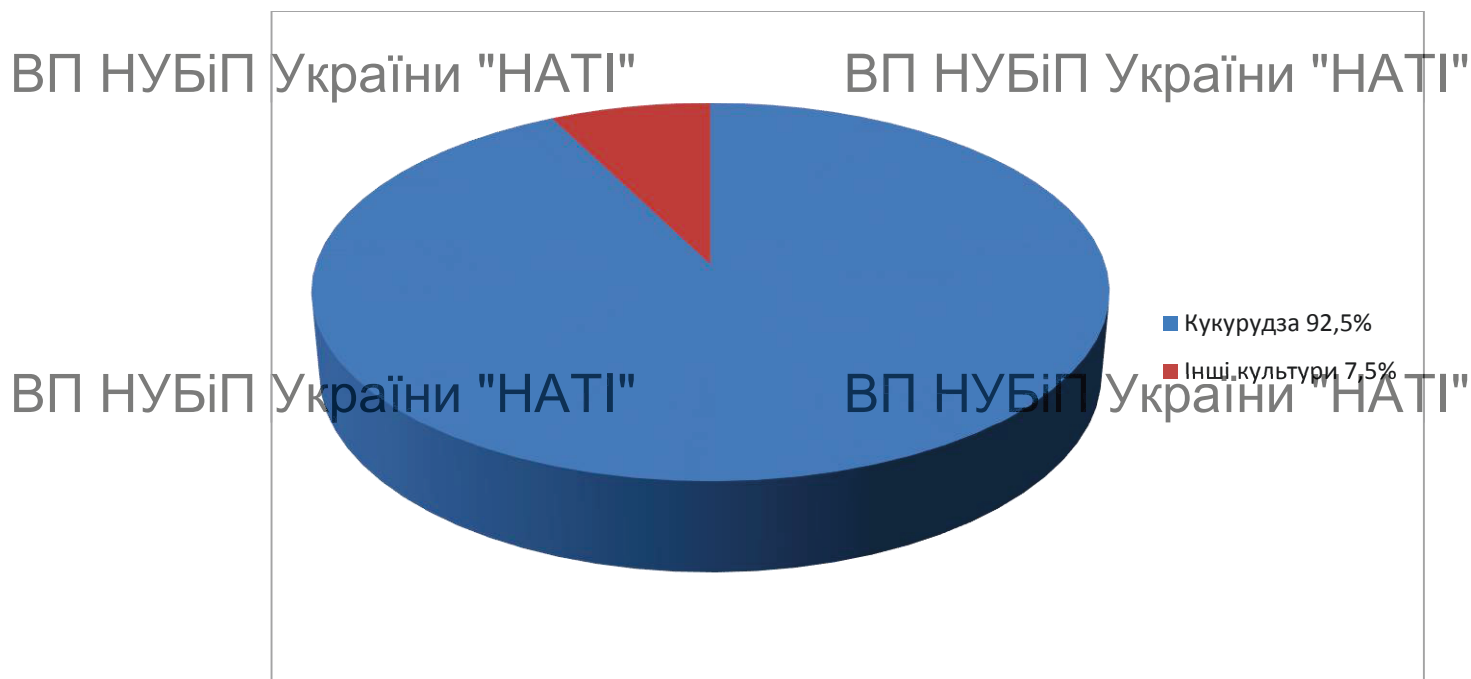
ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

ТОВ «Земля і Воля» спеціалізується на виробництві м'яса свинини і вирощуванні племінного молодняка. Для цього має 20 тисяч голів свиней, які розміщені в механізованих приміщеннях семи населених пунктів. Впроваджується автоматизована система годівлі тварин. У планах - нарощування поголів'я свиней з таким розрахунком, щоб у всіх 13 населених пунктах, де товариство орендує землю, були невеликі свинокомплекси.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

В обробітку 32 тисячі 500 гектар ріллі, на які укладені договори оренди з власниками земельних паїв. Основна зернова культура - кукурудза, що займає 92.5 відсотка посівних площ. Решта - пшениця, ячмінь та інші культури. У вирощуванні кукурудзи товариство тісно працює з відомими компаніями США «Піонер» і «Монсанто» в питаннях виробництва насіння

високоврожайних гібридів ДКС-3472, ДКС-2960 і ДКС-3795. В 2021 році валовий збір зернових склав 187 тисяч тонн, в т.ч. 180 тисяч тонн кукурудзи. Урожайність качанистої - майже 63 центнери у сухому зерні, озимої пшениці - 57 центнерів.

У 2005 році увели в дію круп'яний завод для переробки зерна кукурудзи потужністю 70 тонн на добу. У 2021 році реконструювали завод. На сьогодні потужність виробництва сягає біля 30 тис. тонн кукурудзяної крупи і кукурудзяної муки на рік.

Машино-тракторний парк налічує 230 тракторів, в т.ч. 62 Джон Дір, 25 зернозбиральних комбайнів кращих світових виробників, 210 вантажних автомашин, необхідну кількість ґрунтообробної та посівної техніки. З 2012 року діє на допоміжній залізничній колії пункт для приймання і розвантаження залізничних цистерн з безводним аміаком. Є необхідна техніка для доставки на поля і внесення в ґрунт цієї ефективною мінеральної поживи. Для ремонту тракторів, комбайнів і причіпного інвентарю є сучасна центральна майстерня і 10 бригадних. Для автомашин – станція технічного обслуговування, обладнана діагностичною апаратурою і ремонтними

стендами останніх розробок. Є цех будівництва і капітального ремонту.

Працює агрохімічна лабораторія.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Побудовано і передано на приватизацію 345 квартир з побутовими зручностями. Для потреб працівників і 10 їдалень господарства вирощують городину, виробляють різноманітні крупи, пшеничне борошно, макаронні вироби. Вартість обідів у цих їдальнях -1 гривня 75 копійок. Працівники господарства мають змогу відпочивати і оздоровлюватись у різних санаторно-курортних закладах за пільговими путівками. На їх здешевлення додатково ще виділяється щороку не менше як 100 тисяч гривень.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Організовано проводиться оздоровлення дітей працівників товариства. На утримання дитячих садків і житла виділяється майже 600 тисяч гривень.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Працівники при потребі одержують матеріальну допомогу, непрацюючі пенсіонери - доплату до державної пенсії. На ремонт і утримання доріг загального користування у райцентрах і селах за рік витрати становлять біля півтора мільйона гривень. На газифікацію населених пунктів витрачено більше як два мільйони гривень.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ТОВ «Земля і Воля» самостійно визначає облікову політику; розробляє систему і форми внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, звітності і контролю господарських операцій, визначає права працівників на підписання бухгалтерських документів; затверджує правила документообігу і технологію обробки облікової інформації.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Документооборот - це проходження документів в установі з моменту їх створення або одержання до завершення виконання або відправлення. Документи незалежно від способу фіксації та відтворення інформації проходять і опрацьовуються в установі на єдиних організаційних та правових засадах організації документообігу.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Порядок документообороту регламентується інструкцією установи, регламентами роботи установи, положеннями про структурні підрозділи, посадовими інструкціями. Правильна організація документообороту сприяє

оперативному проходженню документів в апараті управління, рівномірному завантаженню підрозділів і посадових осіб, позитивно впливає на управлінський процес загалом.

Результати аналізу фінансового стану ТОВ «Земля і Воля» на основі звіту про фінансові результати наведено у табл. 2.1

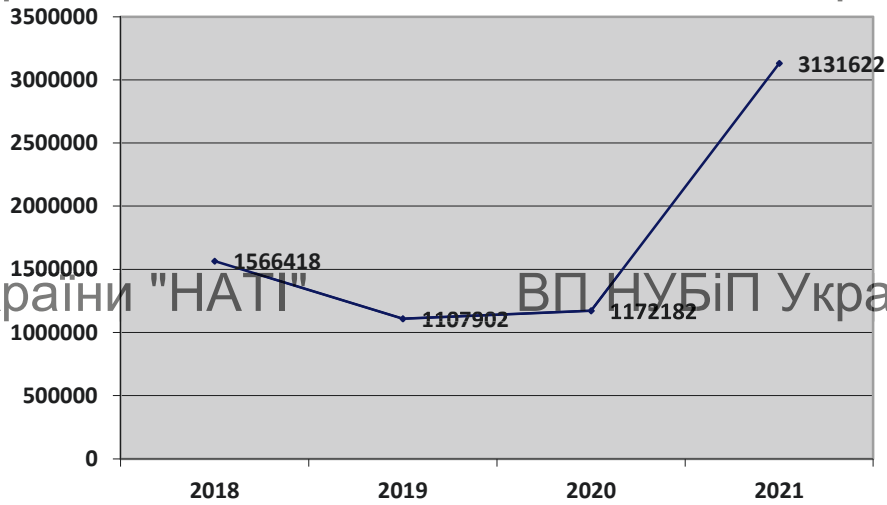
Таблиця 2.1
Фінансові результати ТОВ «Земля і Воля»

Стаття	Значення статті по роках, тис. грн.				Темп приросту, %			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Дохід (виручка) від реалізації продукції	566 418	107 902	172 182	3 131 622	2,96	-29,3	5,8	167,2
ПДВ	61 070	84 650	95 364	521 937	2,96	-29,3	5,8	167,2
Чистий дохід від реалізації продукції	305 348	23 252	76 818	2 609 685	2,96	-29,3	5,8	167,2
Собівартість реалізованої продукції	107 717	037 725	18 789	1 461 477	1,48	-6,3	-21,1	78,5
Валовий прибуток	97 631	14 473	58 029	1 148 208	90,6	-42,1	38,05	-6,2
Прибуток від операційної діяльності	85 074	666	63 832	1 094 461	0,6	-99,17	2791,5	568
Чистий прибуток	91 667	4 193	160 150	1 092 985	52,16	-99,4	3720	568

Отже, протягом останніх чотирьох років, виручка від реалізації збільшилась (рис. 2.2). Найбільшого зростання вона досягла у 2018, коли збільшилася майже на 23% до 1 566 418 тис. грн.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

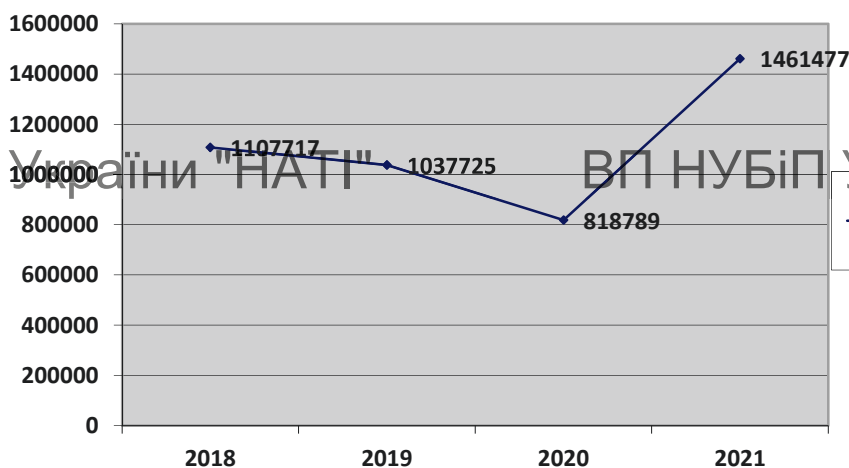
Рисунок 2.2. Динаміка фінансових результатів підприємства ТОВ

«Земля і Воля»

Собівартість реалізованої продукції протягом 2018-2021рр була динамічної (рис. 2.3). Найбільшого показника вона досягла у 2021 році, коли зросла на 78,5%. Найменшого показника в 2020 році, коли зменшилася на 21%.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Рис. 2.3. Динаміка собівартості продукції підприємства, тис. грн.

Отже, підприємство протягом останніх років мало чистий прибуток, за рахунок зменшення собівартості, і, у 2019 та 2020 роках він зменшився в порівнянні із попередніми роками.

Проаналізуємо діяльність підприємства за допомогою коефіцієнтного аналізу таких показників як: показники майнового стану, ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності.

Використаємо для аналізу даного підприємства такий показник майнового стану як коефіцієнт зносу основних засобів (табл. 2.4.):

Таблиця 2.4.

Аналіз використання основних засобів на ТОВ «Земля і Воля»

Показник	Роки			
	2019	2020	2021	2022
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,48	0,04	0,45	0,48

Отже, так як еталоном коефіцієнту зносу основних засобів є показник менше 0,5, можна стверджувати, що підприємство має задовільний майновий стан.

Аналіз ліквідності підприємства можна провести за допомогою таких показників як: коефіцієнти загальної, швидкої та абсолютної ліквідності (табл. 2.5.):

Таблиця 2.5.

Показники ліквідності ТОВ «Земля і Воля»

Показник	Роки			
	2019	2020	2021	2022

Коефіцієнт загальної ліквідності	13.66	16.16	23,6	54
Коефіцієнт швидкої ліквідності	12,4	14,2	19,9	45,44
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	2,09	2,7	2,5	1,9

Отже, підприємство є ліквідним, адже всі показники ліквідності мають задовільний стан, при чому протягом останніх років, ці показники покращились, і підприємство стало більш ліквідним.

Для аналізу фінансової стійкості використаємо такі показники: коефіцієнти автономії, маневреності власного капіталу та забезпечення власними оборотними засобами (табл.2.6.):

Таблиця 2.6.

Показники фінансової стійкості ТОВ «Земля і Воля»

Показник	Норм ативне значення	Роки			
		2019	2020	2021	2022
Коефіцієнт автономії	$\geq 0,5$	0,96	0,97	0,99	0,97
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Оптимальне значення дорівнює 0,5.	0,68	0,66	0,61	0,69
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами	Нормативне значення – $\geq 0,5$	8,1	7,7	6,3	11,5

Отже, показники фінансової стійкості ТОВ «Земля і Воля» знаходяться на задовільному рівні протягом останніх років, так як він має позитивне значення,

Щодо показників рентабельності, то використаємо для аналізу підприємства такі коефіцієнти: рентабельності власного капіталу, продукції (таблиця 2.7.):

Показники рентабельності ТОВ «Земля і Воля»

Показник	Роки		
	2019	2020	2021
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,001	0,05	0,28
Коефіцієнт рентабельності продукції	1,18	0,89	1,19

Розглянемо склад оборотних активів підприємства та їх зміну (таблиця 2.8.)

Таблиця 2.8.

Оборотні активи ТОВ «Земля і Воля»

Стаття	Питома вага, %				Абсолютні відхилення у структурі, п. п.		
	2019	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Оборотні активи	100	100	100	100	-	-	-
Запаси	2,35	3,04	5,88	8,69	0,69	2,84	-7,19
Виробничі запаси	7,52	7,48	1,19	4,97	-0,04	3,71	-6,22
Поточні біологічні активи	65,62	70,73	75,9	34,91	5,11	5,17	-40,99
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари,	2,42	2,34	1,5	3,79	-0,08	-0,8	2,29

роботи, послуги							
Дебіторська заборгованість за розрах-ми з бюджетом	0,08	0,08	0,19	0,79	0	0,11	0,6
Гр. кошти та їх еквіваленти в нац. Валюті	16,95	11,02	3,59	49,8	-5,93	-7,43	46,21

Отже, в складі оборотних активів найбільшу питому вагу складають поточні біологічні активи.

Активи підприємства за останні роки має таку структуру (таблиця 2.9.):

Таблиця 2.9.

Активи ТОВ «Земля і Воля»

Стаття	Питома вага, %				Абсолютні відхилення у структурі, п. п.		
	2019	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Необоротні активи	35,06	36,37	39,35	33,2	1,31	2,98	-6,15
Оборотні активи	64,94	63,63	60,65	66,8	-1,31	-2,98	6,15
Баланс	100	100	100	100	-	-	-

Отже, оборотні активи складають найбільш питому вагу активів – в середньому 63%, найбільшій питомої ваги вони сягали у 2018 році, а у 2020 вони менші та складають майже 61%, в той час як зросла частка необоротних активів до 39,35%.

ТОВ «Земля і Воля» має такий виробничий потенціал (таблиця 2.10.):

Таблиця 2.10.

Аналіз виробничого потенціалу ТОВ «Земля і Воля»

Показник	Значення				Відхилення (+/-) від попереднього року		
	2018	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Балансова вартість основних засобів, всього, тис. Грн.	1 596 899	1 672 018	1 776 079	1 930 851	75 119	104 061	154 772
Знос основних засобів: Тис. грн	522 978	666 474	802 895	932 132	143 496	136 421	129 237

2.2. Синтетичний та аналітичний облік валютних операцій

Синтетичний та аналітичний облік валютних операцій – це два підходи до обліку фінансових транзакцій, пов'язаних з валютними операціями, що здійснюються в рамках підприємства або організації. Обидва підходи мають свої особливості і застосовуються залежно від потреб і характеру фінансової діяльності компанії.

1. Синтетичний облік валютних операцій:

- В основі синтетичного обліку лежить зведена (агрегована) інформація про валютні операції.
- Фінансові транзакції об'єднуються в загальні рахунки, які відображають зведені дані про всі валютні операції підприємства.
- Цей підхід є більш узагальненим і дозволяє отримати загальний огляд фінансової діяльності компанії.

- Використовується для зовнішнього звітування, зокрема перед податковими органами, регуляторами та іншими зацікавленими сторонами.

2. Аналітичний облік валютних операцій:

- Аналітичний облік передбачає розгляд кожної окремої валютної операції і відображення її у окремому обліковому записі.

Кожна операція розкладається на окремі складові: отримання/передачу грошових коштів, купівлю/продаж валюти, конвертацію тощо.

- Використовується для внутрішнього управлінського обліку, дозволяє докладно аналізувати фінансові транзакції та контролювати рух коштів.

Аналітичний облік дозволяє проводити детальний аналіз витрат і доходів, виявляти фінансові ризики та здійснювати стратегічне планування.

Обидва підходи можуть використовуватись в комплексі для повного обліку валютних операцій. Синтетичний облік надає загальний огляд інформації, тоді як аналітичний облік дозволяє проводити детальний аналіз і контроль. Вибір підходу залежить від конкретних потреб підприємства та вимог звітування.

Залучення синтетичного і аналітичного обліку валютних операцій дозволяє підприємству отримати повну інформацію про фінансову діяльність, здійснену в іноземній валюті. Надалі розглянемо кожен підхід детальніше:

1. Синтетичний облік валютних операцій:

- Під час синтетичного обліку валютних операцій використовуються зведені рахунки, які відображають загальну інформацію про всі валютні операції підприємства.
- Основними зведеними рахунками в синтетичному обліку є "Валютні рахунки", "Валютні доходи" та "Валютні витрати".

- На рахунку "Валютні рахунки" фіксуються всі грошові кошти, що знаходяться на банківських рахунках підприємства в іноземній валюті.

- Рахунок "Валютні доходи" відображає прибуток, отриманий в результаті валютних операцій, наприклад, валютні курсові різниці або дохід від валютних операцій.

- Рахунок "Валютні витрати" відображає суми, витрачені на валютні операції, такі як витрати на покупку валюти або витрати на комісії та обмін валют.

- Синтетичний облік використовується для зовнішнього звітування, зокрема перед податковими органами, регуляторами та іншими зацікавленими сторонами.

2. Аналітичний облік валютних операцій:

- Аналітичний облік передбачає докладний розгляд кожної окремої валютної операції і відображення її у окремому обліковому записі.

- Кожна валютна операція розкладається на окремі складові, такі як отримання або передача грошових коштів, купівля або продаж валюти, конвертація та інші деталі операції.

- Аналітичний облік дозволяє проводити детальний аналіз фінансових транзакцій та контролювати рух коштів в іноземній валюті.

- Цей підхід корисний для внутрішнього управлінського обліку, дозволяє виявляти фінансові ризики, аналізувати витрати та доходи, планувати бюджет та приймати стратегічні рішення.

Використання синтетичного та аналітичного обліку валютних операцій залежить від потреб підприємства та вимог звітування. Обидва підходи можуть доповнювати один одного для забезпечення повної інформації про фінансові операції, здійснені в іноземній валюті.

Бухгалтерський облік на ТОВ «Земля і Воля» є автоматизованим. Для ведення обліку підприємство придбало ліцензію на програму 1С «Підприємство».

Важливим завданням обліку валютних коштів і операцій з ними є: достовірне відображення відповідної інформації і передбачених з цією метою бухгалтерських рахунків в реєстрах синтетичного та аналітичного обліку.

Рахунок 31 «Рахунки в банках» призначено для обліку наявності та руху грошових коштів, що знаходяться на рахунках в банку, які можуть бути використані для поточних операцій. За дебетом рахунку 31 відображається надходження грошових коштів, за кредитом - їх використання.

Субрахунки 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті» та 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті» призначені для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів в іноземній валюті.

Синтетичний облік іноземної валюти, що знаходиться на рахунках ТОВ «Земля і Воля» в установах банків, ведеться на субрахунку 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті». Грошові кошти в дорозі відповідно до Плану рахунків передбачено відображати на субрахунку - 334 «Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті». Рахунок активний, по дебету відображається зарахування коштів, по кредиту - вибуття, описання.

Аналітичний облік на валютному рахунку у ТОВ «Земля і Воля» ведеться в розрізі кожної іноземної валюти. В облікових реєстрах господарські операції відображають в гривнях та іноземній валюті.

Обліковий реєстр по валютних рахунках складається по кожному валютному рахунку на підставі виписок банку. По закінченню звітного періоду на підставі підсумкових даних цих реєстрів складається Аналіз рахунку 312 в розрізі субрахунків. Облік на валютних рахунках у них ведеться на підставі виписок банку, яка видається по кожному окремому валютному рахунку і доданих до них розрахунково-платіжних документів. Аналогічним чином формуються аналіз рахунку, оборотно-сальдова відомість по субрахунку 334.

Операції з купівлі-продажу іноземних валют здійснюються за вільним договірним курсом, купівлі та продажу без обмеження розміру маржі між курсами купівлі та продажу та комісійної винагороди. Комісійна винагорода за проведення безготівкових операцій з купівлі-продажу іноземної валюти на УМВР сплачується клієнтами банків у гривнях.

Розмір комісійної винагороди встановлюється банками, як правило, в залежності від обсягів разових операцій клієнта або операцій за місяць або від категорії клієнта. Розмір комісії коливається в межах 0,1-1%.

Списання коштів з поточного валютного рахунку для продажу і зарахування гривень від реалізації іноземної валюти, як правило, припадають на різні дати, то виникає потреба у використанні рахунку 334 «Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті». Облік операцій на поточних рахунках в іноземній валюті ТОВ «Земля і Воля» відображено в таблиці 2.11.

Таблиця 2.11.

Відображення в обліку операцій на поточних рахунках в іноземній валюті

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Зараховано платежі в валюті від покупців на валютний рахунок	312	362
2	Списано з поточного рахунку валюту для продажу для УМВР	334	312
3	Зараховано кредит від нерезидента	312	506
4	Відображено позитивну курсову різницю по валютному рахунку	312	714
5	Відображено негативну курсову різницю по валютному рахунку	945	312
6	Списано собівартість реалізованої валюти	942	334
7	Відображено позитивну курсову різницю по коштам в дорозі	334	714
8	Відображено негативну курсову різницю по коштах в дорозі	945	334

9	Перераховано гривні для купівлі валюти	333	311
10	Зараховано придбану іноземну валюту	312	333
11	Відображено комісійні витрати по придбанню валюти	92	333
12	Відображена у складі витрат різниця між вартістю валюти за курсом міжбанківської валютної біржі та курсом НБУ на дату зарахування валюти на рахунок	949	333

У досліджуваному періоді ТОВ «Земля і Воля» здійснювало експортно-імпорتنі операції. Експортні операції передбачають розрахунки в іноземній валюті. Основними завданнями обліку експортних операцій є:

- формування достовірної інформації про реалізацію експортованих товарів;
- своєчасне виявлення і правильне визначення експортних операцій;
- формування достовірної інформації про курсові різниці.

Методологічні принципи формування у бухгалтерському обліку інформації про операції в іноземній валюті подані в П(С)БО 21. Дохід від експортної операції відображається у національній валюті України шляхом перерахунку інвалюти за курсом НБУ в момент первинного визнання доходу і не перераховується надалі у зв'язку зі зміною валютного курсу.

Сума отриманої передоплати (авансу) при включенні до складу доходу (після відвантаження товару, надання робіт, послуг) перераховується за валютним курсом НБУ на дату її отримання, тобто залишається незмінною.

При відвантаженні товарів на експорт підприємство неминуче несе затрати на його доставку, завантаження-перевантаження-розвантаження, сплачує митні збори, оплачує послуги декларантів, тощо. Такі затрати вважаються витратами збуту й акумулюються на рахунок 93.

Операції ТОВ «Земля і Воля» з продажу товарів, які були вивезені (експортовані) платником податку за межі митної території України, оподатковуються ПДВ за нульовою ставкою.

Згідно з нормами Закону України Про ПДВ товари вважаються вивезеними (експортованими) за межі митної території України у випадку, якщо їх вивезення (експортування) засвідчене належним чином оформленою митною вантажною декларацією. Факт експорту повинен бути підтверджений правильно оформленою ВМД - тільки у цьому випадку можна скористатися нульовою ставкою.

Бухгалтерський облік розрахунків при здійсненні експортних операцій ведеться на активному 362 «Розрахунки з іноземними покупцями». Сальдо по даному рахунку відображає відпускну вартість відвантажених протягом звітного періоду товарів, яка неоплачена іноземними контрагентами. Оборот по дебету рахунку відображає відпускну вартість відвантаженої продукції продукції (товарів, виконаних робіт та наданих послуг) в звітному періоді, а оборот по кредиту рахунку суми оплачених іноземними покупцями рахунків за відвантаженою продукцію. Сальдо даного рахунку відображає заборгованість покупців і замовників за отриману продукцію (роботи, послуги). Бухгалтерські проводки по обліку експортно-імпортних операцій ТОВ «Земля і Воля» наведено в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12

Бухгалтерські проводки з обліку експортно-імпортних операцій

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		дебет	Кредит
1	Реалізовано продукцію на експорт	362	701
2	Зараховано платежі від покупця на валютний рахунок	312	362
3	Відображено мито	93	642

4	Відображено інші витрати по експорту	93	631
5	Відображено собівартість реалізації	902	26
6	Відображено позитивні курсові різниці по розрахунках з іноземними покупцями	362	714
7	Відображено негативні курсові різниці по розрахунках з іноземними покупцями	945	362
8	Отримано імпортований товар	282	632
9	Відображено мито	282	642
10	Нараховано ПДВ на мито	641	644
11	Сплачено ПДВ на імпорт	641	311
12	Включено імпортований ПДВ до складу податкового кредиту	644	641
13	Перераховано іноземному постачальнику	632	312
14	Відображено позитивні курсові різниці по розрахунках з іноземними постачальниками	632	714
15	Відображено негативні курсові різниці по розрахункам з іноземними постачальниками	945	632

2.3. Документальне оформлення валютних операцій

Документальне оформлення валютних операцій відіграє важливу роль у забезпеченні точності, прозорості та легальності таких операцій. Нижче наведено загальну інформацію про основні документи, які можуть використовуватися для оформлення валютних операцій:

1. Договір. Зазвичай, валютні операції підлягають укладанню письмових договорів між сторонами. Договір повинен містити всю необхідну інформацію про операцію, таку як обсяг валюти, курс конвертації, терміни операції та умови платежу.

2. Заява або заявка. Це документ, який подається клієнтом до банку або фінансової установи для здійснення валютної операції. Заява містить відомості про клієнта, обсяг валюти, тип операції (купівля, продаж або обмін) та інші деталі, які можуть знадобитися для виконання операції.

3. Рахунок-фактура. Цей документ видається продавцем або постачальником товарів або послуг і містить повну інформацію про оплату валютними коштами. Рахунок-фактура повинен містити деталі про сторони угоди, опис товарів або послуг, вартість валютної операції, валюту, умови платежу та інші релевантні деталі.

4. Платіжний ордер. Це документ, який використовується для ініціювання платежу з банківського рахунку клієнта. Платіжний ордер містить реквізити клієнта, деталі отримувача, суму платежу, валюту, дату платежу та іншу необхідну інформацію.

5. Валютний контракт. Це угода між двома сторонами, яка встановлює умови обміну валюти. Контракт містить деталі про обсяг валюти, курс конвертації, терміни поставки та інші умови операції.

6. Документи, підтверджуючі походження коштів. У деяких випадках, для виконання валютної операції може знадобитися підтвердження походження коштів, особливо при великих сумах або в операціях з обмеженою валютою. Такі документи можуть включати фінансові звіти, договори купівлі-продажу, податкові декларації та інші документи, що підтверджують законне походження коштів.

7. Документи, пов'язані з податковими зобов'язаннями. При валютних операціях можуть виникати податкові зобов'язання, і відповідні документи повинні бути оформлені згідно з вимогами податкового законодавства. Це можуть бути податкові декларації, звіти про валютні операції, документи, підтверджуючі сплату податків та інші податкові документи.

8. Документи, що підтверджують виконання операції. Після виконання валютної операції можуть виписуватися документи, що підтверджують її виконання, наприклад, платіжний ордер, доручення на переказ коштів, виписка з банківського рахунку або розрахунковий документ.

У 2019 році ТОВ «Земля і Воля» закупили 8 одиниць комбайнів марки John Deer S770 за ціною 200 тис. грн за одиницю. Курс долара на момент покупки складав 26.60 грн. Операції по закупівлі техніки відображу в таблиці 2.13.

Таблиця 2.13.

Кореспонденції рахунків по закупівлі техніки на підприємстві ТОВ «Земля і Воля»

№	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		
		Дт	Кт	Сума
1	Перераховано гривні для придбання \$ 1 600 000 (курс 26.60 за 1\$) (послуги банку 0.5%)	33	311	42 772 800
2	Зараховано придбану інвалюту	312	33	42 560 000
3	Перераховано передоплату за сільгосптехніку нерезидентові	371	312	42 560 000
4	Віднесено на витрати суму банківських послуг	92	33	212 800
5	Оприбутковано сільгосптехніку отриману від нерезидента	152	632	42 560 000
6	Уведено в експлуатацію сільгосптехніку	105	152	

2.4 Аудит валютних операцій на підприємстві ТОВ «Земля і Воля»

Аудит валютних операцій на підприємстві включає перевірку та оцінку процесу здійснення операцій з іноземною валютою. Основна мета такого

аудиту полягає в перевірці правильності та відповідності валютних операцій вимогам законодавства та внутрішніх політик підприємства.

Проведення аудиту валютних операцій включає декілька етапів, які можна розглянути в наступному порядку:

1. Планування аудиту: На цьому етапі аудитор встановлює обсяг робіт, визначає мету та об'єктиви аудиту валютних операцій, встановлює потрібні ресурси та складає план дій. Важливо врахувати законодавчі вимоги, стандарти аудиту та внутрішні політики підприємства.

2. Збір і аналіз інформації: Аудитор збирає всю необхідну інформацію про валютні операції, включаючи документи, угоди, журнали обліку, фінансові звіти тощо. Аналізуються правила та процедури, пов'язані з валютними операціями, а також внутрішні контрольні механізми.

3. Оцінка внутрішнього контролю: Аудитор оцінює ефективність системи внутрішнього контролю, яка регулює валютні операції. Це включає перевірку процедур контролю, розподілу обов'язків та відповідальності, дотримання політик та процедур. Аудитор перевіряє, чи відповідають внутрішні контролю системи нормативно-правових вимог та міжнародних стандартів.

4. Перевірка документації: Аудитор перевіряє документацію, пов'язану з валютними операціями, для переконання в їх належному задокументованому характері. Це може включати перевірку правильності та повноти угод, договорів, валютних обмінів, операцій з кредитами та позиками, платежів тощо.

5. Перевірка правильності розрахунків: Аудитор перевіряє правильність розрахунків, пов'язаних з валютними операціями, таких як обмін валют, оплата поставщикам та отримання від клієнтів. Перевіряються точність обліку валютних операцій, визначення курсів обміну, нарахування комісійних витрат та інші фінансові розрахунки.

6. Виявлення потенційних ризиків: Аудитор ідентифікує потенційні ризики, пов'язані з валютними операціями, такі як курсові ризики, ризики зміни законодавства, валютний контроль тощо. Аудитор оцінює ефективність заходів з управління цими ризиками та робить рекомендації щодо зменшення чи уникнення негативних наслідків.

7. Підготовка аудиторського звіту: Після завершення аудиту аудитор підготує аудиторський звіт, в якому висвітлюються оцінка валютних операцій, виявлені недоліки, рекомендації щодо поліпшення процесу та відповідність вимогам законодавства та стандартів аудиту.

Планування аудиту валютних операцій на підприємстві включає ряд кроків та етапів, які допоможуть визначити обсяг робіт та стратегію проведення аудиту. Основні етапи планування аудиту валютних операцій на підприємстві такі:

1. Збір вихідних даних: Аудитор збирає вихідну інформацію про підприємство та його валютні операції. Це можуть бути фінансові звіти, політики та процедури підприємства, внутрішні документи, що стосуються валютних операцій, та будь-яка інша інформація, яка може бути корисною для аудитора.

2. Встановлення мети та об'єктивів аудиту: Аудитор разом з керівництвом підприємства визначає мету та об'єктиви аудиту валютних операцій. Це можуть бути, наприклад, перевірка відповідності валютних операцій законодавству, оцінка ризиків, пов'язаних з валютними операціями, або перевірка точності фінансового обліку.

3. Визначення обсягу робіт: На основі зібраної інформації та встановлених об'єктивів аудиту валютних операцій, аудитор визначає обсяг робіт, які будуть виконуватися. Це включає визначення конкретних операцій, які будуть перевірятися, та методів, що будуть застосовуватися під час аудиту.

4. Визначення ризиків: Аудитор ідентифікує потенційні ризики, пов'язані з валютними операціями на підприємстві. Це можуть бути курсові ризики, ризики зміни законодавства, недостатня контрольованість валютних операцій тощо. Аудитор аналізує ці ризики та розробляє план заходів з управління ними.

5. Визначення методів та процедур аудиту: Аудитор визначає методи та процедури, які будуть застосовуватися під час аудиту валютних операцій. Це можуть бути перевірка документації, перевірка правильності розрахунків, оцінка внутрішнього контролю, аналіз ризиків та інші методи аудиту.

6. Розробка графіка робіт: Аудитор розробляє графік проведення аудиту валютних операцій, визначаючи часові рамки для кожного етапу робіт. Враховуються терміни, ресурси та інші фактори, що можуть вплинути на проведення аудиту.

7. Подання плану аудиту: Аудитор подає план аудиту валютних операцій керівництву підприємства для затвердження. Після затвердження плану аудиту можна розпочати його виконання.

Збір та аналіз інформації є важливим етапом аудиту валютних операцій. Нижче наведено загальні кроки, які використовуються під час цього процесу:

1. Збір вихідної інформації: Аудитор збирає всю необхідну інформацію про валютні операції підприємства. Це можуть бути фінансові звіти, журнали обліку, банківські виписки, документи, пов'язані з валютними операціями (угоди, договори тощо), внутрішні політики та процедури, а також будь-яка інша інформація, що стосується валютних операцій.

2. Аналіз валютних операцій: Аудитор аналізує валютні операції, що були здійснені підприємством. Він перевіряє правильність та повноту документації, таку як договори, угоди та інші підтверджуючі документи. Аналізується також дотримання політик та

процедур, встановлених для валютних операцій, а також точність та правильність обліку цих операцій.

3. Перевірка внутрішнього контролю: Аудитор оцінює ефективність системи внутрішнього контролю, яка регулює валютні операції на підприємстві. Він перевіряє, чи дотримуються внутрішні контрольні процедури, такі як подвійна перевірка, розподіл обов'язків, авторизація операцій та інші валютні політики. Аудитор також оцінює ефективність цих контрольних механізмів та виявляє можливі слабкі місця або порушення.

4. Аналіз ризиків: Аудитор проводить аналіз ризиків, пов'язаних з валютними операціями. Він ідентифікує потенційні ризики, такі як курсові ризики, ризики зміни законодавства, ризики валютного контролю тощо. Аудитор оцінює наявність заходів з управління цими ризиками та виявляє можливі вразливості або недоліки в системі управління ризиками.

5. Перевірка дотримання законодавства: Аудитор перевіряє, чи дотримується підприємство вимог законодавства, пов'язаних з валютними операціями. Він аналізує правильність розрахунку податків, дотримання ліцензійних умов, виконання звітності та інші вимоги законодавства.

6. Підготовка аудиторського звіту: Після завершення аналізу інформації, аудитор підготовлює аудиторський звіт, в якому висвітлюються результати аудиту валютних операцій. Звіт містить висновки щодо точності та надійності валютних операцій, виявлені недоліки та рекомендації щодо поліпшення валютного управління.

Під час збору та аналізу інформації, аудитор може застосовувати різні методи та техніки, такі як аналітичні процедури, вивчення документації, інтерв'ю зі співробітниками тощо. Результати збору та аналізу інформації допомагають аудиторам зробити обґрунтовані висновки та рекомендації під час проведення аудиту валютних операцій на підприємстві.

Аудитор під час перевірки обліку валютних операцій перевіряє різноманітну документацію, яка дозволяє отримати достовірну та повну інформацію про валютні операції. Ось список документів, які перевіряються аудитором:

1. Договори та угоди: Аудитор перевіряє договори та угоди, пов'язані з валютними операціями, такі як угоди про купівлю-продаж товарів або послуг, кредитні угоди, договори з постачальниками та покупцями тощо. Це дозволяє перевірити правильність та повноту валютних операцій, їх відповідність умовам договору та інші деталі.

2. Банківські виписки: Аудитор аналізує банківські виписки, які містять інформацію про грошові перекази, валютні конвертації, комісії та інші валютні операції, що відбуваються через банківські рахунки підприємства. Це дозволяє перевірити точність та повноту відображення цих операцій у фінансовому обліку.

3. Платіжні документи: аудитор перевіряє платіжні документи, такі як платіжні доручення, рахунки-фактури, квитанції тощо, які підтверджують здійснення валютних операцій. Він перевіряє правильність розрахунків, відповідність платіжних доручень договорам і угодам.

4. Валютні декларації та звіти: Аудитор перевіряє валютні декларації та звіти, які подаються до регулюючих органів або податкової служби. Це дозволяє перевірити відповідність валютних операцій вимогам законодавства та правильність розрахунку податків, які пов'язані з валютними операціями.

5. Журнали обліку валютних операцій: Аудитор перевіряє журнали обліку валютних операцій, які містять записи про кожну валютну операцію, зокрема дату, суму, валюту, контрагента та інші деталі. Це дозволяє перевірити правильність та повноту обліку валютних операцій.

6. Фінансові звіти: Аудитор аналізує фінансові звіти, такі як баланс, звіт про прибутки та збитки, звіт про грошові потоки, пов'язані з валютними операціями. Це дозволяє перевірити правильність та достовірність відображення валютних операцій у фінансовій звітності.

7. Внутрішні політики та процедури: Аудитор перевіряє внутрішні політики та процедури, пов'язані з валютними операціями, які встановлені на підприємстві. Він перевіряє дотримання цих політик та процедур, а також їх ефективність у запобіганні помилкам та шахрайству.

Аналіз валютних операцій та перевірка правильності та повноти документації, дотримання політик та процедур, а також точність та правильність обліку цих операцій є важливими етапами аудиту валютних операцій. Під час цих процесів аудитор здійснює наступні дії:

1. Аналіз валютних операцій: Аудитор досліджує валютні операції, включаючи купівлю, продаж, обмін та переказ валюти. Він оцінює обсяг, тип та характер валютних операцій, їх залежність від основної діяльності підприємства та можливі ризики, пов'язані з ними.

2. Перевірка документації: Аудитор перевіряє наявність та правильність документації, пов'язаної з валютними операціями. Це можуть бути угоди, контракти, виписки з банківських рахунків, платіжні документи, валютні декларації тощо. Аудитор переконується, що документи правильно заповнені, містять необхідну інформацію та відповідають вимогам законодавства та внутрішніх політик підприємства.

3. Перевірка дотримання політик та процедур: Аудитор переконується, що валютні операції відповідають встановленим політикам та процедурам підприємства. Він перевіряє, чи були дотримані процедури затвердження, авторизації та контролю валютних операцій, які застосовуються на підприємстві.

4. Перевірка точності та правильності обліку: Аудитор перевіряє точність та правильність обліку валютних операцій в бухгалтерській системі підприємства. Він порівнює документацію з обліковими записами, перевіряє коректність класифікації та оцінки валютних операцій, розрахунок курсових різниць, визначення прибутку чи збитку від валютних операцій тощо.

5. Виявлення недоліків та рекомендації: Аудитор виявляє недоліки, помилки або відхилення в проведенні валютних операцій та їх обліку. Він надає рекомендації щодо вдосконалення системи контролю валютних операцій, поліпшення процедур та політик, що стосуються валютних операцій.

Ці етапи проведення аудиту валютних операцій допомагають аудитору отримати достовірну інформацію про валютні операції підприємства, їх правильність та відповідність вимогам законодавства та внутрішніх політик.

Перевірка ефективності системи внутрішнього контролю, що регулює валютні операції, та оцінка ризиків, пов'язаних з валютними операціями, є важливою складовою аудиту валютних операцій. Для цього аудитор здійснює такі дії:

1. Оцінка системи внутрішнього контролю: Аудитор досліджує систему внутрішнього контролю, що регулює валютні операції. Він перевіряє наявність та ефективність процедур, контрольних механізмів та політик, спрямованих на запобігання помилкам, шахрайству, втраті активів та іншим ризикам, пов'язаним з валютними операціями.

2. Тестування внутрішнього контролю: Аудитор проводить тестування ефективності системи внутрішнього контролю, виконуючи процедури перевірки, які дозволяють оцінити, наскільки внутрішній контроль функціонує. Це можуть бути перевірка авторизації валютних операцій, подвійний контроль, розводка

обов'язків, регулярні перевірки та звіти, виконання вимог законодавства тощо.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

3. Оцінка ризиків валютних операцій: Аудитор виявляє та оцінює ризики, пов'язані з валютними операціями. Він враховує такі чинники, як курсові ризики, зміни валютного законодавства, ризики валютного контролю, вплив політичної та економічної ситуації на валютні операції тощо. Аудитор оцінює важливість цих ризиків та їх вплив на фінансові звіти та операційну діяльність підприємства.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

4. Розробка відповідних процедур та рекомендацій: На основі оцінки системи внутрішнього контролю та оцінки ризиків, аудитор розробляє відповідні процедури та рекомендації. Ці процедури спрямовані на поліпшення системи внутрішнього контролю, зменшення ризиків та забезпечення надійності та точності валютних операцій на підприємстві.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Ці етапи допомагають аудитору оцінити ефективність системи внутрішнього контролю, що регулює валютні операції, та визначити ризики, пов'язані з такими операціями. Результати цих оцінок дозволяють аудитору визначити, чи необхідно внести покращення в систему контролю та які заходи можуть бути запроваджені для зменшення ризиків.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Перевірка відповідності валютних операцій вимогам законодавства та регуляторних органів є важливою складовою аудиту валютних операцій. Для цього аудитор здійснює наступні дії:

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

1. Аналіз законодавства: Аудитор ознайомлюється з чинним законодавством, що стосується валютних операцій. Він ретельно вивчає валютні закони, правила та нормативні акти, що регулюють проведення валютних операцій на внутрішньому ринку та зовнішньому валютному ринку.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

2. Перевірка документації: Аудитор перевіряє наявність та правильність документації, яка підтверджує відповідність валютних операцій вимогам законодавства та регуляторних органів. Це можуть

бути валютні декларації, документи про реєстрацію операцій, дозволи, ліцензії тощо. Аудитор переконується, що підприємство виконує всі необхідні процедури та дотримується усіх вимог, які накладені законодавством.

3. Перевірка виконання обмежень та контролю: Аудитор перевіряє, чи дотримується підприємство обмежень та контролю, встановлених законодавством та регуляторними органами. Він переконується, що обмеження з валютним контролем, ліміти, обов'язкова звітність та інші правила виконуються належним чином.

4. Виявлення недоліків та рекомендації: Аудитор виявляє недоліки, помилки або порушення, що стосуються відповідності валютних операцій вимогам законодавства та регуляторних органів. Він надає рекомендації щодо виправлення виявлених недоліків та вдосконалення системи контролю валютних операцій з метою забезпечення відповідності вимогам законодавства.

Ці етапи допомагають аудитору перевірити, чи дотримується підприємство вимог законодавства та регуляторних органів у сфері валютних операцій. Результати такої перевірки вказують на рівень відповідності та можливість виявлення недоліків, які потребують виправлення.

Оцінка правильності розрахунку податків, дотримання ліцензійних умов, виконання звітності та інших вимог, пов'язаних з валютними операціями, є важливим аспектом аудиту валютних операцій. Для цього аудитор здійснює наступні дії:

1. Перевірка правильності розрахунку податків: Аудитор перевіряє правильність розрахунку та сплати податків, пов'язаних з валютними операціями. Він перевіряє коректність обчислення податкових обов'язків, відповідність валютних операцій податковому законодавству, правильність податкової звітності тощо.

2. Дотримання ліцензійних умов: Якщо підприємство має ліцензію для проведення валютних операцій, аудитор перевіряє, чи

дотримується підприємство всіх умов, встановлених ліцензією. Він переконується, що ліцензійні обмеження та вимоги щодо проведення валютних операцій виконуються належним чином.

3. Перевірка виконання звітності: Аудитор перевіряє, чи виконує підприємство необхідну звітність, пов'язану з валютними операціями. Він перевіряє відповідність звітних форматів, строки подання звітності, достовірність та повноту інформації, яка включена в звіти.

4. Перевірка виконання інших вимог: Аудитор перевіряє виконання інших вимог, пов'язаних з валютними операціями, які можуть бути встановлені законодавством, регуляторними органами чи умовами угод або контрактів. Це можуть бути вимоги щодо збереження документації, здійснення контролю, дотримання процедур безпеки тощо.

Під час перевірки аудитор звертає увагу на правильність розрахунків, дотримання вимог та умов, що стосуються валютних операцій, і надає рекомендації щодо виправлення виявлених недоліків та покращення системи виконання вимог.

Виявлення та оцінка потенційних ризиків, пов'язаних з валютними операціями, є важливим етапом аудиту валютних операцій. Для цього аудитор здійснює наступні дії:

1. Ідентифікація потенційних ризиків. Аудитор визначає різні види ризиків, що можуть впливати на валютні операції. Це можуть бути курсові ризики (зміни валютних курсів), ризики зміни законодавства щодо валютних операцій, ризики пов'язані з валютним контролем, ризики зміни регуляторної політики тощо.

2. Оцінка ймовірності та впливу ризиків. Аудитор оцінює ймовірність виникнення кожного ризику та його потенційний вплив на валютні операції та фінансовий стан підприємства. Він аналізує фактори, які можуть спричинити ризики, такі як економічні умови,

політична стабільність, регуляторні зміни та інші фактори, що можуть вплинути на валютні операції.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

3. Визначення наслідків ризиків: Аудитор визначає наслідки, які можуть виникнути у разі реалізації кожного ризику. Наприклад, курсові ризики можуть призвести до збитків від зміни валютних курсів, зміна законодавства може вимагати додаткових витрат або обмежень у валютних операціях, ризики валютного контролю можуть мати фінансові та репутаційні наслідки.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

4. Розробка заходів мінімізації ризиків: На основі виявлених ризиків та їх оцінки, аудитор розробляє рекомендації та заходи, спрямовані на мінімізацію та управління ризиками. Це можуть бути рекомендації щодо використання фінансових інструментів для зменшення курсових ризиків, вдосконалення внутрішнього контролю для забезпечення дотримання вимог законодавства, встановлення процедур валютного контролю та регулярний моніторинг ризиків.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Виявлення та оцінка потенційних ризиків дозволяють аудитору зрозуміти, які ризики можуть впливати на валютні операції підприємства та розробити рекомендації для їх управління та мінімізації.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОКРАШЕННЯ

БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І АУДИТУ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ

3.1. Удосконалення обліку валютних операцій на підприємстві

Для прийняття стратегічних, тактичних та оперативних рішень в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю підприємства необхідна своєчасна, повна та достовірна аналітична інформація, яку можна забезпечити лише за умови належної організації бухгалтерського обліку. Питання управління валютним курсом є актуальним для багатьох підприємств, оскільки його кількісні рівні та динаміка впливають на всі економічні процеси в країні.

З метою підвищення достовірності оцінки валютних операцій, крім стандартів, передбачених концептуальною базою, вводиться додатковий стандарт підтвердження - дата операції: можливість виникнення або втрати майбутніх економічних вигод, пов'язаних з валютними операціями, а також надійну оцінку.

Для вдосконалення реєстру бухгалтерського обліку необхідно вести їх частину по кожній іноземній валюті в розділі аналізу, пропонується формувати поточні та балансові залишки за видами валют. Реалізація запропонованих рекомендацій дозволить підвищити точність аналізу бухгалтерського обліку, достовірність інформації про валютні операції, що відображається у фінансовій звітності, сприятиме ефективному управлінню зовнішньоекономічною діяльністю підприємств.

Для обліку курсових різниць підприємство використовує монетарно-немонетарний метод.

Для немонетарних статей, деномінованих в іноземній валюті та частково передоплачених, слід використовувати середньозважений валютний курс або метод послідовності передоплат, що дозволить реалістично оцінити

вартість відповідної статті. Різниці між сумами та курсами валют відповідно до їх економічної сутності повинні відображатися на рахунках бухгалтерського обліку, а замість розділення бухгалтерської та податкової інформації слід запровадити субрахунки, формати облікових реєстрів та внутрішньої звітності, які сприятимуть формуванню достовірної оперативної інформації про валютні операції в аналітичному розрізі одночасно для різних груп користувачів.

При укладанні зовнішньоекономічних договорів (контрактів) особливу увагу слід приділяти визначенню контрактної ціни. З метою уникнення частини втрат, пов'язаних з коливанням валютних курсів, контракти повинні містити валютні та цінові застереження, які можуть мінімізувати валютний ризик.

Крім того, підприємство ТОВ "Земля і воля" доповнює елементи облікової політики щодо валютних операцій наступними пунктами: перелік видів діяльності, дата визнання валютних операцій, розділ про аналітичний облік, метод амортизації балансової вартості іноземної валюти, метод оцінки немонетарних статей, структура валютного контролю, що забезпечує дотримання принципів бухгалтерського обліку діяльності підрозділу.

З метою підвищення оперативності та аналітичності відображення в бухгалтерському обліку операцій з іноземною валютою в діяльності аналізованого підприємства пропонується за кожною операцією складати бухгалтерську довідку із зазначенням виду заборгованості. Це дозволить коригувати облік шляхом перенесення заборгованості на інший аналітичний рахунок при зміні умов погашення заборгованості. У таких випадках пропонується переоцінювати заборгованість за історичними курсами.

Важливим способом підвищення достовірності даних щодо валютних операцій компанії є посилення ролі внутрішнього контролю. Зокрема, можна виділити три напрямки внутрішнього контролю за валютними операціями: ведення внутрішньої документації, організація раціональної структури такої

системи та визначення питань, які підлягають додатковому внутрішньому контролю у зв'язку з національними правилами валютного контролю.

До внутрішніх документів, що регламентують порядок здійснення, обліку та контролю зовнішньоекономічної діяльності підприємства ТОВ «Земля і воля», належать графіки документообігу, накази про облікову політику, положення про валютний контроль та посадові інструкції працівників, відповідальних за здійснення конкретних валютних операцій.

У наказі про облікову політику мають бути перелічені види операцій, що відносяться до операційної, інвестиційної, фінансової та спеціальної діяльності підприємства, дата визнання валютних операцій, метод амортизації балансової вартості іноземної валюти, розрізи аналітичного обліку за кожним видом валютного рахунку, метод оцінки немонетарних статей та організація діяльності структурного підрозділу з валютного контролю. Необхідно визначити порядок організації діяльності структурного підрозділу валютного контролю.

Для створення раціональної структури системи валютного управління необхідно враховувати особливості функціональної та організаційної структури суб'єкта господарювання. Залежно від цього пропонується: 1) створити окремий структурний підрозділ - відділ внутрішнього валютного контролю та закріпити за його працівниками окремі функції; або 2) передати функцію валютного контролю на головному бухгалтеру.

Для отримання повної інформації про стан валютних операцій підприємству рекомендується скласти внутрішній звіт у формі звіту про стан внутрішньої системи валютного контролю.

Пропозиції щодо вдосконалення обліку валютних операцій підвищили їх достовірність та аналіз, але водночас призвели до значного ускладнення облікових процедур. Тому їх повномасштабна практична реалізація можлива лише на основі використання сучасних комп'ютерних технологій.

Економічний ефект досягається за рахунок зниження бізнес-ризиків і максимального використання всіх ресурсів компанії: підвищення

достовірності та точності облікової інформації, підвищення оперативності обробки облікових даних і отримання звітності від будь-якого підрозділу, виконання складних математичних розрахунків, забезпечення аналізу валютних операцій. надавати необхідні дані, обробляти та зберігати великий обсяг однотипної інформації, здійснювати інформаційну вибірку великих обсягів даних, покращувати контроль господарської діяльності підприємств

тощо.

На основі проведених досліджень встановлено, що сучасні програми не виконують функцій, необхідних для обліку валютних операцій. Щоб покращити ситуацію, виділено низку положень, які слід враховувати при розробці нових програм або адаптації існуючих. До них, зокрема,

відносяться:

- створення різнорівневих аналітичних рахунків для обліку валютних операцій, що дозволить підвищити інформативність даних бухгалтерського обліку та забезпечити відповідність методів обліку таких операцій прийнятним положенням (стандартам) бухгалтерського обліку;

- визначати монетарні/немонетарні характеристики кожного валютного рахунку;

- створення документів, за допомогою яких в автоматичному режимі здійснюватиметься оцінка предметів іноземної валюти на дату первісного визнання, переоцінка та погашення заборгованості;

- автоматичне відображення результатів купівлі та продажу валют на рахунки доходів і витрат;

- автоматичне визначення балансової вартості валюти на момент зняття;

- формування розширених реєстрів обліку валютних операцій та форм внутрішньої звітності;

- можливість автоматичного контролю за дотриманням умов розрахунків за кожним укладеним зовнішньоекономічним контрактом з урахуванням вимог чинного законодавства;

- створення відповідних форм документації господарського внутрішнього контролю за валютними операціями.

3.2. Удосконалення проведення аудиту валютних операцій на підприємстві ТОВ «Земля і Воля»

Удосконалення проведення аудиту валютних операцій може включати в себе ряд практичних кроків та використання новітніх технологій для підвищення ефективності і точності аудиторських процедур. Ось декілька можливих способів удосконалення проведення аудиту валютних операцій:

1. Автоматизація: Використання спеціалізованих програмних

засобів та роботів-аудиторів може допомогти автоматизувати багато рутинних завдань, пов'язаних з аудитом валютних операцій.

Наприклад, автоматична перевірка та аналіз фінансових даних, виявлення аномалій та ризикових факторів.

2. Використання аналітики даних: Застосування методів

аналітики даних дозволяє виявити незвичайні тенденції, аномалії та потенційні ризики у валютних операціях. Аудитори можуть

використовувати спеціальні інструменти та алгоритми для аналізу великих обсягів даних та виявлення потенційних порушень або невідповідностей.

3. Впровадження блокчейн-технологій: Використання

технології блокчейн може забезпечити прозорість та безпеку валютних

операцій. Блокчейн може служити як розподілена база даних, в якій всі операції фіксуються в хронологічному порядку і не можуть бути змінені. Це дозволяє аудиторам перевіряти та переконатися в цілісності фінансових операцій.

4. Запровадження електронних систем звітності: Розвиток

електронної звітності та електронного обміну даними спрощує процес обміну інформацією між аудиторами та клієнтами. Це знижує ризик

помилки та забезпечує швидкий доступ до необхідних даних для аудиторських перевірок.

5. Підвищення компетентності аудиторів: Регулярне навчання та підвищення кваліфікації аудиторів у сфері валютних операцій допомагає їм бути в курсі останніх тенденцій та нормативних вимог, а також розуміти специфіку валютних операцій та їх аудиту.

6. Посилення внутрішнього контролю: Важливим аспектом удосконалення аудиту валютних операцій є посилення внутрішнього контролю в організаціях. Це включає розробку та впровадження політик та процедур, спрямованих на запобігання шахрайству, помилкам та невідповідностям.

7. Впровадження міжнародних стандартів: Дотримання міжнародних стандартів аудиту, зокрема стандартів, розроблених Міжнародним аудиторським та бухгалтерським союзом (МАБС), сприяє забезпеченню високої якості аудиторських послуг в галузі валютних операцій. Використання таких стандартів сприяє однорідності та порівняльності результатів аудиту між різними аудиторськими фірмами та країнами.

8. Співпраця з регуляторами та наглядовими органами: Залучення регуляторів та наглядових органів, таких як центральні банки або фінансові комісії, може сприяти удосконаленню аудиторського процесу валютних операцій. Співпраця з цими органами дозволяє аудиторам отримувати необхідну інформацію та розуміння процедур та вимог, пов'язаних з валютними операціями.

9. Застосування технологій штучного інтелекту (AI): Використання технологій штучного інтелекту, таких як машинне навчання та розпізнавання образів, може допомогти аудиторам в розпізнаванні аномалій та виявленні невідповідностей у валютних операціях. AI може швидко аналізувати великі обсяги даних та забезпечити більш точний аналіз ризиків.

10. Посилення кібербезпеки: Зважаючи на ріст кіберзагроз та ризиків у сфері фінансових операцій, важливо покращити кібербезпеку під час проведення аудиту валютних операцій. Застосування сучасних технологій шифрування, багаторівневих автентифікаційних процедур та перевірка на вразливості допоможе забезпечити безпеку та конфіденційність фінансових даних під час аудиторських перевірок.

11. Впровадження аудиторських аналітичних інструментів: Використання спеціалізованих аудиторських аналітичних інструментів може значно полегшити процес аналізу та перевірки валютних операцій. Ці інструменти дозволяють швидше і точніше аналізувати фінансові дані та виявляти потенційні ризики.

Ці підходи спрямовані на використання сучасних технологій та методів, щоб покращити якість та ефективність аудиту валютних операцій. Впровадження таких практик допоможе знизити ризики, підвищити довіру та забезпечити високий стандарт професійної аудиторської практики.

Автоматизація проведення аудиту валютних операцій може значно полегшити процес, знизити часові та людські ресурси, а також покращити точність та ефективність аудиторських процедур. Ось кілька способів автоматизації проведення аудиту валютних операцій:

1. Використання спеціалізованого аудиторського програмного забезпечення: Існує ряд програмних продуктів, які призначені спеціально для аудиту валютних операцій. Ці програми можуть автоматично аналізувати фінансові дані, виявляти аномалії та ризикові фактори, а також генерувати звіти та рекомендації для аудиторів.

2. Використання штучного інтелекту та машинного навчання: Штучний інтелект та машинне навчання можуть бути застосовані для автоматичного аналізу великих обсягів даних валютних операцій. Алгоритми можуть виявляти незвичайні тенденції, ризики та потенційні порушення валютного контролю.

3. Роботизований процес автоматизації (Robotic Process Automation, RPA): RPA використовує програмні роботи для автоматизації рутинних та повторюваних завдань. В аудиті валютних операцій це може включати перевірку та порівняння валютних курсів, перевірку документів та заповнення шаблонів звітів.

4. Інтеграція з фінансовими системами: Підключення аудиторських програм до фінансових систем організації дозволяє отримувати в режимі реального часу фінансові дані та автоматично проводити аудиторську перевірку. Це дозволяє уникнути ручного введення даних та забезпечує актуальність і точність аудиторських процедур.

5. Використання електронних документів та електронного підпису: Заміна паперових документів електронними форматами та використання електронного підпису спрощує обробку та зберігання документації. Це дозволяє забезпечити швидкий та безпечний доступ до необхідних даних під час аудиторських перевірок.

Ці автоматизовані підходи можуть значно покращити проведення аудиту валютних операцій, спрощуючи процес, знижуючи ризики та забезпечуючи вищу якість та ефективність аудиторської діяльності.

Впровадження блокчейн-технологій в аудит валютних операцій може принести кілька переваг і покращень:

1. Недережність та незмінність даних: Блокчейн забезпечує недережність та незмінність даних, що є критичним для проведення аудиту. Кожна транзакція валютних операцій може бути записана в блокчейні як блок і постійно перевіряється та підтверджується мережею. Це дозволяє аудиторам перевірити та підтвердити правильність фінансових даних, виявляти потенційні помилки та шахрайства.

2. Транспарентність та доступність: Блокчейн може забезпечити високу рівень транспарентності валютних операцій. Всі

учасники мережі мають можливість переглядати та перевіряти транзакції, що дозволяє створити довіру до фінансових операцій. Аудитори можуть мати доступ до блокчейн-даних, що дозволяє їм проводити аудиторські перевірки безпосередньо на основі точних та актуальних даних.

3. Автоматизований аудит: Блокчейн може допомогти автоматизувати аудиторські процедури. Завдяки використанню смарт-контрактів, можна програмувати логіку аудиту та створювати автоматичні перевірки правильності валютних операцій. Це дозволяє знизити ручну роботу та підвищити ефективність аудиту.

4. Відстеження походження коштів: Блокчейн може забезпечити прозорість та відстеження походження коштів валютних операцій. Записи в блокчейні можуть включати інформацію про джерело коштів та всі проміжні транзакції, що допомагає у виявленні потенційного використання незаконних або недозволених коштів.

5. Забезпечення безпеки та конфіденційності: Блокчейн може забезпечити високий рівень безпеки та конфіденційності валютних операцій. За допомогою шифрування та контролю доступу, блокчейн може захистити фінансові дані від несанкціонованого доступу та змін.

Впровадження блокчейн-технологій в аудит валютних операцій може забезпечити більш точні, прозорі та безпечні аудиторські процедури. Однак, важливо враховувати технічні аспекти, регуляторні вимоги та потенційні виклики при впровадженні цієї технології.

Посилення внутрішнього контролю при аудиті валютних операцій є важливим кроком для забезпечення ефективності, точності та надійності фінансових операцій. Ось кілька способів підвищення внутрішнього контролю під час аудиту валютних операцій:

1. Розробка та реалізація політик та процедур: Встановлення чітких політик та процедур щодо валютних операцій допомагає уникнути помилок та зловживань. Ці політики повинні включати

процедури виконання та авторизації операцій, розділення обов'язків, перевірку документів та інші важливі кроки.

2. Розділення обов'язків: Важливо розділити обов'язки між різними співробітниками, щоб уникнути конфлікту інтересів та забезпечити взаємну перевірку. Наприклад, одна особа може виконувати операції, а інша - перевіряти та схвалювати їх. Це допомагає зменшити ризик підробки або незаконного використання коштів.

3. Використання автоматизованих систем контролю: Впровадження автоматизованих систем контролю, таких як системи моніторингу транзакцій та ризиків, допомагає виявляти аномалії та потенційні шахрайські дії. Ці системи можуть автоматично перевіряти та аналізувати валютні операції, виявляючи незвичайні тенденції та ризикові фактори.

4. Регулярна перевірка та аналіз: Регулярна перевірка та аналіз фінансових даних допомагає виявляти потенційні проблеми та ризики. Це може включати перевірку точності та відповідності документів, порівняння фактичних даних з плановими показниками, аналіз змін курсів валют та інше.

5. Навчання та свідомість персоналу: Регулярне навчання та підвищення свідомості персоналу щодо валютних операцій та внутрішнього контролю допомагають забезпечити виконання правильних процедур та уникнути помилок. Це може включати навчання щодо політик та процедур, розуміння ризиків та методів їх управління.

Посилення внутрішнього контролю під час аудиту валютних операцій сприяє зниженню ризиків, виявленню помилок та недоліків, а також підвищує надійність та точність фінансової звітності.

Впровадження міжнародних стандартів при аудиті валютних операцій допомагає забезпечити високу якість та однорідність аудиторських процедур.

Основним міжнародним стандартом, який використовується в аудиті, є Міжнародні стандарти аудиту (МСА).

Ось кілька способів впровадження міжнародних стандартів при аудиті валютних операцій:

1. Використання МСА: Аудитори повинні дотримуватися Міжнародних стандартів аудиту при виконанні аудиту валютних операцій. Ці стандарти визначають загальні принципи, методи та вимоги, які аудитори повинні використовувати для здійснення аудиту та видачі аудиторського висновку.

2. Розуміння міжнародних стандартів: Аудитори повинні мати достатні знання та розуміння Міжнародних стандартів аудиту, щоб використовувати їх на практиці. Це включає ознайомлення з конкретними стандартами, їх тлумаченням та використанням при аудиторських перевірках валютних операцій.

3. Використання аудиторських методів та процедур: Міжнародні стандарти аудиту визначають різні методи та процедури, які слід використовувати при проведенні аудиту. Аудитори повинні застосовувати ці методи та процедури для збору аудиторських доказів та перевірки валютних операцій.

4. Використання аудиторських стандартів при звітності: Міжнародні стандарти аудиту також мають вимоги щодо звітності аудиторів. Аудитори повинні дотримуватися цих вимог та видачі аудиторського висновку, який відповідає стандартам та передає достовірну інформацію про аудит валютних операцій.

5. Актуалізація та навчання: Аудиторам слід стежити за оновленнями Міжнародних стандартів аудиту та навчатися новим вимогам та методам, що стосуються аудиту валютних операцій. Постійне навчання дозволяє аудиторам залишатися в курсі останніх розробок та забезпечує їхню відповідність міжнародним стандартам.

Впровадження міжнародних стандартів при аудиті валютних операцій допомагає створити єдиність та якість аудиторських процедур, покращує довіру до фінансової звітності та сприяє забезпеченню ефективного контролю над валютними операціями.

Співпраця з регуляторами та наглядовими органами є важливим елементом при аудиті валютних операцій. Регулятори та наглядові органи мають відповідальність за забезпечення дотримання валютних законодавств, норм та стандартів, а також за здійснення нагляду над фінансовим сектором. Ось кілька аспектів співпраці з регуляторами та наглядовими органами при аудиті валютних операцій:

1. Знання валютних правил і нормативів: Аудиторам слід мати глибоке розуміння валютного законодавства та нормативів, які встановлюються регуляторами. Це допоможе їм проводити аудит згідно з вимогами та забезпечити дотримання валютних обмежень та правил.

2. Звітність і співпраця: Аудитори повинні співпрацювати з регуляторами та наглядовими органами, надавати їм відповідну інформацію та звіти. Це може включати представлення аудиторських звітів, інформаційних запитів або спільні аудиторські перевірки.

3. Адаптація до змін в регуляторному середовищі: Регулятори та наглядові органи можуть вносити зміни до валютних норм та правил. Аудиторам слід бути готовим до адаптації та впровадження нових вимог у свою практику аудиту валютних операцій.

4. Спільна перевірка та оцінка ризиків: У деяких випадках регулятори можуть проводити спільні перевірки або оцінку ризиків разом з аудиторами. Це дозволяє виявити потенційні порушення та нерегулярності валютних операцій та прийняти відповідні заходи для їх усунення.

5. Взаємодія з регуляторами щодо вирішення питань: У разі виникнення питань або неузгодженостей щодо валютних операцій,

аудитори повинні активно співпрацювати з регуляторами та наглядовими органами для вирішення цих питань та забезпечення відповідності з вимогами.

Співпраця з регуляторами та наглядовими органами є важливим елементом в ефективному проведенні аудиту валютних операцій, забезпечує відповідність з вимогами валютного законодавства та сприяє збереженню довіри до фінансової системи.

Застосування технологій штучного інтелекту (ШІ) при аудиті валютних операцій може значно поліпшити ефективність, точність та об'єктивність аудиторських процесів. Ось деякі способи, які ШІ може бути застосований у цьому контексті:

1. **Автоматизована обробка даних:** ШІ може бути використаний для автоматичного збору, обробки та аналізу великого обсягу фінансових даних, пов'язаних з валютними операціями. Він може ефективно виявляти аномалії, помилки та потенційні шахрайські схеми шляхом ретельного аналізу даних.

2. **Перевірка відповідності нормативно-правовим актам:** ШІ може автоматично перевіряти валютні операції на відповідність вимогам нормативно-правових актів. Він може аналізувати транзакції з урахуванням валютних обмежень, заборонених суб'єктів, санкційних списків тощо.

3. **Виявлення аномалій та ризиків:** ШІ може використовувати алгоритми машинного навчання для виявлення аномалій та потенційних ризиків у валютних операціях. Він може аналізувати великий обсяг даних та виявляти незвичайні тенденції, підозрілі патерни та високі ризики.

4. **Прогнозування та моделювання:** ШІ може допомогти аудиторам прогнозувати майбутні рухи валютних курсів та моделювати їх вплив на фінансові операції. Це може допомогти

виявити потенційні ризики та забезпечити більш точні аудиторські оцінки.

5. Покращення ефективності аудиту: ШІ може автоматизувати

багато рутинних аудиторських завдань, що дозволить аудиторам зосередитись на більш складних аспектах валютних операцій.

Наприклад, ШІ може автоматично генерувати аудиторські звіти, аналізувати фінансові звіти та перевіряти внутрішній контроль.

Застосування технологій штучного інтелекту при аудиті валютних операцій допомагає покращити ефективність, надійність та точність аудиторських процесів, а також забезпечує швидку інформацію та аналіз для прийняття відповідних рішень.

Посилення кібербезпеки при аудиті валютних операцій є надзвичайно важливим, оскільки фінансові дані та транзакції можуть бути цільовими для зловмисників. Ось кілька практичних заходів, які можна вжити для підвищення кібербезпеки при аудиті валютних операцій:

1. Захист мережі та систем: Забезпечення безпеки мережі та систем, що використовуються для проведення аудиту валютних операцій, є критично важливим. Це може включати встановлення брандмауерів, антивірусного програмного забезпечення, систем виявлення вторгнень та регулярне оновлення програмного забезпечення для запобігання вразливостям.

2. Сильні паролі та багаторівнева аутентифікація: Важливо вимагати від співробітників, які мають доступ до систем, використання сильних паролів та використання багаторівневої аутентифікації. Це допомагає запобігти несанкціонованому доступу до систем та зламу паролів.

3. Шифрування даних: Важливо шифрувати нутливі дані, такі як фінансові та клієнтські інформація, які передаються та зберігаються. Шифрування даних забезпечує їх конфіденційність та недоступність для незаконних осіб.

4. Регулярні резервні копії: Регулярне створення резервних копій фінансових даних та іншої важливої інформації є важливим кроком у відновленні даних у разі кібератаки або випадкового видалення даних. Резервні копії повинні зберігатися в безпечному місці, що забезпечує захист від несанкціонованого доступу.

5. Навчання персоналу: Регулярне навчання співробітників щодо кібербезпеки є ключовим елементом у забезпеченні безпеки валютних операцій. Співробітники повинні бути ознайомлені з основами кібербезпеки, такими як фішинг-атаки, соціальна інженерія та інші методи, які можуть бути використані зловмисниками.

6. Аудит безпеки: Регулярне проведення аудиту безпеки є важливим кроком для виявлення потенційних вразливостей та слабких місць у системах, використовуваних для аудиту валютних операцій. Аудит безпеки допомагає виявляти можливі проблеми та приймати відповідні заходи для їх усунення.

Застосування цих заходів допоможе покращити кібербезпеку при аудиті валютних операцій і зменшить ризик несанкціонованого доступу до фінансових даних та операцій.

Впровадження аудиторських аналітичних інструментів при аудиті валютних операцій може значно полегшити та покращити процес аудиту. Такі інструменти дозволяють аудиторам аналізувати великі обсяги даних та виявляти аномалії, нерегулярності та потенційні ризики. Ось кілька прикладів аудиторських аналітичних інструментів, які можуть бути використані при аудиті валютних операцій:

1. Дашборди та візуалізація даних: Аудиторські дашборди та інструменти візуалізації даних дозволяють аудиторам відображати фінансові дані у зручній та зрозумілій формі. Це допомагає виявити тенденції, патерни та незвичайні варіації валютних операцій.

2. Розумний аналіз даних: Застосування технологій штучного інтелекту та машинного навчання дозволяє аналізувати великі обсяги

даних швидко та ефективно. Аудиторські аналітичні інструменти можуть автоматично виявляти незвичайні тенденції, аномалії та потенційні ризики валютних операцій.

3. Прогнозування та моделювання: Аудиторські аналітичні інструменти можуть використовувати моделі та алгоритми для прогнозування майбутніх валютних операцій. Це допомагає аудиторам оцінити можливі ризики та виявити потенційні проблеми.

4. Ризик-орієнтовані аналітичні процедури: Аудиторські аналітичні інструменти можуть бути використані для проведення ризик-орієнтованих аналітичних процедур. Вони дозволяють ідентифікувати області з підвищеним ризиком валютних операцій та сконцентрувати зусилля на їх перевірці.

5. Аналіз тексту та мови: Деякі аудиторські аналітичні інструменти можуть використовувати аналіз тексту та мови для перевірки текстових документів, електронної пошти, контрактів та інших валютних документів на наявність потенційних ризиків чи нерегулярностей.

Впровадження цих аудиторських аналітичних інструментів дозволить аудиторам проводити більш точний та ефективний аналіз валютних операцій, виявляти потенційні ризики та забезпечувати вищу якість аудиту.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Отже, валюта — це грошова одиниця, що використовується для вимірювання величини вартості товару. В учасників міжнародних економічних відносин постійно виникають потреби або купити, або продати іноземну валюту. Вони здійснюють ці операції через свій банк. Сукупність таких операцій є валютним ринком.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Валютні операції— це операції: пов'язані з переходом права власності на валютні цінності, за винятком тих, що здійснюються між резидентами у валюті України; пов'язані з використанням валютних цінностей у міжнародному обігу як засобу платежу, з передаванням заборгованостей та інших зобов'язань, предметом яких є валютні цінності; пов'язані з ввезенням, переказуванням і пересиланням по території України та вивезенням, переказуванням і пересиланням за кордон валютних цінностей.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Функціонування підприємства значно залежить від нормативної бази, що регулює правові та економічні відносини з державою, з іншими підприємствами та організаціями, з трудовим колективом тощо. Тому одним із важливих питань є огляд нормативно-правової бази з обліку, аналізу та контролю валютних операцій підприємств.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Підставою для бухгалтерського обліку валютних операцій є первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Первинні документи повинні бути складені під час здійснення господарської операції, а якщо це неможливо – безпосередньо після її закінчення. Для контролю та впорядкування оброблення даних на підставі первинних документів можуть складатися зведені облікові документи.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Господарські операції повинні бути відображені в облікових регістрах у тому звітному періоді, в якому вони були здійснені.

Від якості складання та оформлення первинних документів в значній мірі залежить повнота та достовірність показників обліку та звітності.

До операцій з іноземною валютою на ТОВ «Земля і Воля» належать:

— операції з продажу та придбання іноземної валюти;

— розрахунки з зовнішньо-економічних операцій;

— операції з готівковою валютою.

Працівники бухгалтерії зобов'язані перевіряти первинні документи на їх відповідність встановленій формі та за змістом.

Особливістю документального оформлення операцій по валютних рахунках для переказу коштів за кордон є оформлення платіжних документів на англійській мові. Платіжні документи виписуються в 2-х примірниках: один — банку, другий — власнику рахунку.

Для систематизації і узагальнення інформації про господарські операції в різних валютах в бухгалтерському обліку проводиться перерахунок іноземних валют в національну валюту України по курсу, встановленому НБУ на дату оформлення розрахунково-платіжних документів.

Бухгалтерський облік наявності і руху іноземної валюти на підприємстві ТОВ «Земля і Воля» ведуть на рахунку 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті». Наявність і рух готівкової іноземної валюти в касі підприємства ТОВ «Земля і Воля» відображається на рахунку 30 «Каса» по субрахунку 302 «Каса в іноземній валюті».

Розв'язання задач обліку операцій з іноземною валютою автоматизованим способом має забезпечити на ТОВ «Земля і Воля» можливість оперативної обробки інформації для обліку, контролю, аналізу, аудиту та управління за відповідний проміжок часу, сприятиме підвищенню точності й достовірності облікових даних. 1С: Підприємство на підприємстві ТОВ «Земля і Воля» забезпечить повний комплекс облікових операцій з іноземною валютою.

Контроль валютних операцій доцільно розділити на два етапи:

— контроль доцільності, законності і обґрунтованості здійснення підприємством діяльності ЗЕД; контроль її організації та умов виконання;

— контроль відображення у бухгалтерському обліку, податковій та фінансовій звітності валютних операцій.

Інвентаризація валютної каси ТОВ «Земля і Воля» проводиться в терміни, установлені керівником підприємства, з покунорним переліченням усіх готівкових коштів і перевіркою інших цінностей, що зберігаються в касі. Залишок готівки звіряється з даними обліку за касовою книгою. Готівка, що зберігається в касі, але не підтверджена прибутковими касовими ордерами, вважається надлишком готівки в касі.

Не враховано те, що продаж товарів на експорт оподатковується ПДВ за “нульовою” ставкою, тобто у підприємства виникають податкові зобов'язання, а отже виникає і податковий кредит. В деяких операціях невірно вибрана база оподаткування ПДВ. При експорті цією базою є договірна вартість, визначена за вільними або регульованими цінами.

Проте зазначені моменти мають обмежений вплив на стан справ у цілому і не перекручують дійсного фінансового становища підприємства, що перевіряється. У зв'язку з цим ревізор вважає за можливе підтвердити, що за винятком згаданих обмежень надана інформація свідчить про відповідність здійснюваної господарсько-фінансової діяльності чинному законодавству.

Прийнята система бухгалтерського обліку відповідає законодавчим і нормативним вимогам. Фінансова звітність складена на основі дійсних облікових даних і в цілому достовірно відображає фактичне фінансове становище підприємства, що перевіряється.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про валюту і валютні операції» (Відомості Верховної Ради, 2018, №30, ст.239).
2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (Відомості Верховної Ради, 1999, №40, ст. 365).
3. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» (Відомості Верховної Ради, 2002, №1, ст..1)
4. Податковий Кодекс України (Відомості Верховної Ради, 2011, №13-14, №15-16, №17, ст.112)
5. Постанова НБУ «Про порядок обліку та подання звітності про валютні операції, здійснені резидентами та нерезидентами в Україні»
6. Постанова НБУ «Про порядок проведення валютного контролю в Україні»
7. Організація міжнародних кредитно-розрахункових відносин: Навчальний посібник / За ред. проф. Г.Г. Кірейцева. Житомир: ЖІТІ, 2000. 368 с.
8. Бутинець Ф.Ф., Жиглей І.В. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності. Практикум для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» / 2-е вид., доп. і перероб. - Житомир: ПП «Рута», 2001.- 224 с.
9. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. - 4-е вид., доп. і перероб. - Житомир: ПП «Рута», 2002. - 688 с.
10. «Міжнародні фінанси та облік валютних операцій» - Автор: І.П. Сидоренко.
11. « Облік валютних операцій у комерційних організаціях» - Автор: В.І. Гришук.

12. «Валютний облік та контроль» - Автор: Н.І. Петров.

13. «Методика обліку валютних операцій» - Автор: С.В. Смирнова.

14. «Валютний облік та аудит валютних операцій» - Автор: О.М. Іванова.

15. «Облік і оподаткування валютних операцій» - Автор: М.І. Ковальчук.

16. «Валютний ринок і облік валютних операцій» - Автор: І.В. Степанов.

17. «Електронний облік валютних операцій» - Автор: В.М. Лименко.

18. «Міжнародні стандарти обліку валютних операцій» - Автор: Н.В. Кравчук.

19. «Валютний облік у міжнародних корпораціях» - Автор: І.М. Гончаренко.

20. «Фінансовий аспект валютного обліку» - Автор: О.І. Козлова.

21. «Валютний облік і регулювання» - Автор: В.А. Семенов.

22. «Валютна політика та облік валютних операцій» - Автор: О.В.

Ніколенко.

23. «Інформаційні технології в обліку валютних операцій» - Автор В.П.

Савченко.

24. «Регулювання валютних операцій: проблеми та перспективи» - Автор: М.О. Ковальова.

25. «Валютні ризики та їх облік» - Автор: І.М. Петренко.

26. «Облік валютних операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності» - Автор: О.С. Кравченко.

27. «Валютний облік в міжнародних інвестиціях» - Автор: І.С Ковальов

28. «Облік та аналіз ризиків валютних операцій» - Автор: О.В.

Сидоренко

29. «Автоматизований валютний облік та його переваги» - Автор: В.М.

Григоренко.

30. «Валютний облік в умовах цифрової економіки» - Автор: О.І.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

31. «Аудит валютних операцій: методи та практика» - Автор: О.В.

Лисенко.

32. «Валютний облік та оподаткування» - Автор: І.В. Соколова.

33. «Валютний облік в міжнародній торгівлі» - Автор: В.П.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

34. «Валютний облік у фінансових установах» - Автор: О.М.

Симоненко.

35. «Методологія обліку валютних операцій у сучасних умовах» -

Автор: О.О. Коваленко.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

36. «Валютний облік та регулювання міжнародних фінансових операцій» - Автор: І.С. Козлова.

37. «Валютний облік та фінансова стабільність» - Автор: М.В.

Ніколаєнко.

38. «Валютний облік та міжнародні фінансові звіти» - Автор: О.В.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

39. «Валютний облік та ефективність валютних операцій» - Автор: В.С.

Головка.

40. «Валютний облік: теорія і практика» - Автори: М.М. Кононенко,

Н.В. Шашкова.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

41. «Облік та аудит валютних операцій» - Автор: О.П. Бондаренко.

42. «Облік та аналіз операцій з іноземною валютою» - Автор: Н.А.

Гриневич.

43. «Облік і звітність в іноземних валютах» - Автор: С.С. Голов.

44. «Foreign Exchange Risk Management: A Practical Approach» - Автор:

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

45. «International Finance: A Practical Perspective» - Автор: Adrian

Buckley.

46. «Фінансовий облік та звітність у сфері міжнародного бізнесу» -

Автори: М.І. Лесін, О.В. Савченко.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

47. «Облік основних господарських операцій в бухгалтерських

проводках»: навч. посіб., Автори: Н.М. Грабова, Ю.Г. Кривоносов.

48. «Бухгалтерський облік у галузях економіки»: Навч. посіб. – Автор:

Й.Я. Даньків.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

49. «Бухгалтерський облік і прийняття рішень»: Навч. посіб. – Автор:

П.С. Смоленко

50. «Валютні операції»: Навч. посіб. Автор: П.П. Петрашко.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"